

KLANK & TAAL

NR 04 • 2025

INTIEME CONCERTEN IN LEIDEN

DE LEIOSE

SALON

DE LEIDSE SALON IN 2025

Geachte muzikliefhebber,

Met plezier presenteren we u de vierde editie van onze concertserie Klank & Taal.

We organiseren in 2025 opnieuw een dertigtal kamermuziekconcerten in de Leithenzaal van het historische weeshuis aan de Hooglandse Kerkgracht in Leiden. We programmeren muziek en gesproken woord uit alle tijden en alle windstreken in de vorm van concerten, liedrecitals, vertelvoorstellingen en muziektheater. De serie bestaat opnieuw uit een aantal op thema gerangschikte programma's. In het jaar 2025 kozen we voor de concerten een zevental thema's met de volgende titels: De zee, Vervolgde componisten in de Tweede Wereldoorlog, Nederlandse (piano)muziek in de 20ste eeuw, Opera, Het Einde, Donne!, Women, Femmes en Vrouwen en Russisch.

In deze brochure vindt u alle concerten op een rij, een introductie op de thema's en natuurlijk de praktische informatie over de kaartverkoop en onze bereikbaarheid.

Namens de collega's van de Leidse Salon heet ik u van harte welkom,

Johan Luijmes
Artistiek leider

PAGINA
11

PAGINA
15

PAGINA
27

PAGINA
25

PAGINA
10

PAGINA
18

PAGINA
22

PAGINA
32

PAGINA
35

INHOUD

- 01 **WELKOM** bij de Leidse salon
- 02 **INHOUD**
- 04 **AGENDA** januari t/m november 2025
- 08 **THEMA'S IN DE SALON**
- 10 **VRIJDAG 17 JANUARI**
DE SNEEUWSTORM
- 11 **WOENSDAG 22 JANUARI**
DISTLERS TOTENTANZ
- 12 **DONDERDAG 30 JANUARI**
ONE LIFE TO LIVE
- 13 **VRIJDAG 7 FEBRUARI**
IDOMENEO
- 14 **DONDERDAG 13 FEBRUARI**
DE KLANK VAN DE HEILSTAAT
- 15 **DONDERDAG 20 FEBRUARI**
LA MER
- 16 **VRIJDAG 28 FEBRUARI**
'SALON! COMPONISTEN ONDER ELKAAR'
- 17 **WOENSDAG 5 MAART**
DE BLUES VAN KATTENBURG
- 18 **DONDERDAG 13 MAART**
HELL!

- 19 **VRIJDAG 21 MAART**
FRIEDA!
- 20 **WOENSDAG 26 MAART**
THE MING PASSION
- 21 **DONDERDAG 3 APRIL**
HANS HENKEMANS
- 22 **DONDERDAG 10 APRIL**
CARMINA BURANA
- 23 **WOENSDAG 16 APRIL**
LILI & NADIA BOULANGER
- 24 **DONDERDAG 24 APRIL**
ROSY WERTHEIM
- 25 **VRIJDAG 2 MEI**
DONNE!
- 26 **WOENSDAG 7 MEI**
SEA FEVER
- 27 **DONDERDAG 15 MEI**
WAGNERTRANSCRIPTIES

- 28 **DONDERDAG 22 MEI**
QUATUOR POUR LA FIN DU TEMPS
- 29 **WOENSDAG 28 MEI**
LOUIS COUPERUS
- 30 **VRIJDAG 19 SEPTEMBER**
SISTERS BEFORE MISTERS
- 31 **DONDERDAG 25 SEPTEMBER**
BOB HANF
- 32 **WOENSDAG 1 OKTOBER**
PEOPLE UNITED WILL NEVER BE DEFEATED
- 33 **VRIJDAG 10 OKTOBER**
SEA PICTURES
- 34 **VRIJDAG 17 OKTOBER**
MELANIE BONIS
- 35 **WOENSDAG 22 OKTOBER**
'131'
- 36 **VRIJDAG 31 OKTOBER**
VERMEULEN, PIJPER, SCHAT, VAN BAAREN
EN KOX

- 37 **DONDERDAG 6 NOVEMBER**
HEPPENER, BRUYNEL, DE LEEUW EN
VAN SWEEDEN
- 38 **WOENSDAG 12 NOVEMBER**
LA BOHEME
- 39 **VRIJDAG 21 NOVEMBER**
ESCHER, VAN ROSENDAAL, KETTING
EN KEURIS
- 40 **DONDERDAG 27 NOVEMBER**
UIT EINSTEINS VIOOLKIST
- 42 **THEMA 1: DE ZEE**
- 46 **THEMA 2: VERVOLGDE COMPONISTEN IN
DE TWEDE WERELDOORLOG**
- 50 **THEMA 3: NEDERLANDSE (PIANO)MUZIEK
IN DE 20STE EEUW**
- 54 **THEMA 4: OPERA**
- 58 **THEMA 5: HET EINDE**
- 62 **THEMA 6: DONNE!, WOMEN, FEMMES
EN VROUWEN**
- 66 **THEMA 7: RUSSISCH**
- 69 **OVERIG**
- 71 **LID WORDEN** van de Leidse Salon
- 72 **ALGEMENE INFORMATIE**

JANUARI

VRIJDAG 17 JANUARI

DE SNEEUWSTORM

blz 10

Oleg Lysenko (bayan), Harry-Imre Dijkstra (klarinet en verteller), met Poesjkin en muziek van Georgi Sviridov.

WOENSDAG 22 JANUARI

DISTLERS TOTENTANZ

blz 11

Vocaal ensemble Hollands Collectief en danseres Rianne Keyzer met o.a. Distler, Wolf en Brahms.

DONDERDAG 30 JANUARI

ONE LIFE TO LIVE

blz 12

Liza Lozica (sopraan) en Maurice Lammerts van Bueren (piano), met een programma rond Winnaretta Singer met muziek van o.a. Hahn, Ravel en Weill.

FEBRUARI

VRIJDAG 7 FEBRUARI

IDOMENEO

blz 13

Een muzikale vertelling met Milan de Korte (tenor), Levy

Pletting (sopraan) en het Fika Kwintet rond Mozarts 'Idomeneo'.

DONDERDAG 13 FEBRUARI

DE KLANK VAN DE HEILSTAAT

blz 14

Michel Krielaars (verteller en schrijver), Henriette Schenk (mezzosopraan) en Irina Antonova (piano), met een programma over muziek in de Sovjet-Unie. Werken van Prokofiev, Weinberg, Zaderatski, Kozin en anderen.

DONDERDAG 20 FEBRUARI

LA MER

blz 15

Sextet La Barca Leyden met een arrangement van Debussy's 'La Mer' en werken van Beethoven en Messiaen.

VRIJDAG 28 FEBRUARI

'SALON! COMONISTEN ONDER ELKAAR'

blz 16

Het Vespucci Kwartet met een vertelvoorstelling gebaseerd op de roman 'Symphonie

Pathétique' van Klaus Mann uit 1935. Muziek van Tsjaikovski, Grieg en Ethel-Smith.

MAART

WOENSDAG 5 MAART

DE BLUES VAN KATTENBURG

blz 17

Eleonore Pameijer (fluit), Tobias Borsboom (piano-acteur) en Harpert Michielsen (verteller). Muziektheater met werken van Dick Kattenburg, Leo Smit en anderen.

DONDERDAG 13 MAART

HELL!

blz 18

Bernadeta Astari (sopraan) en Gerard Bouwhuis (piano), met muziek van Boudewijn Tarenskeen.

VRIJDAG 21 MAART

FRIEDA!

blz 19

Oihana Aristizabal Puga (cello), Lineke Lever (piano) en Marieke Gaymans (beeld). Muziek rond Frieda Belinfante van Henriette Bosmans, Camille Saint-Saëns, Fanny Mendelssohn en anderen.

WOENSDAG 26 MAART

THE MING PASSION

blz 20

Ensemble VONK met een Passie over het schelpdier Ming met muziek van Noline Soeter.

APRIL

DONDERDAG 3 APRIL

HANS HENKEMANS

blz 21

Mattias Spee en Ed Spanjaard (piano), met werken van Hans Henkemans.

DONDERDAG 10 APRIL

CARMINA BURANA

blz 22

Ralph van Raat met de Carmina Burana van Carl Orff, in de versie voor pianosolo.

WOENSDAG 16 APRIL

LILI & NADIA BOULANGER

blz 23

Duco Burger (piano), met muziek van Lili en Nadia Boulanger en Maurice Ravel.

DONDERDAG 24 APRIL

ROSY WERTHEIM

blz 24

Lucien Renette (viool), Kris

van der Plas (piano), Jan van der Plas (cello) en Eleonore Pameijer (fluit en verteller), met een programma rond componist Rosy Wertheim.

MEI

VRIJDAG 2 MEI

DONNE!

blz 25

Letizia Maula (klarinet), Sylvia Cempini (cello) en Ian de Jong (viool en altviool), met muziek van de vrouwelijke componisten Ethel Smith, Anan Bon, Vally Weigl en Myriam Hyde en Rosy Wertheim.

WOENSDAG 7 MEI

SEA FEVER

blz 26

Tim Kuypers (bariton) en Maurice Lammerts van Bueren (piano), met liederen over de zee van Schubert, Brahms, Liszt en anderen.

DONDERDAG 15 MEI

WAGNERTRANSCRIPTIES

blz 27

Camiel Boomsma (piano), met Wagnertranscripties uit 'Parsifal', 'Tannhauser', 'Tristan und Isolde' en 'Gotterdammerung'.

DONDERDAG 22 MEI

QUATUOR POUR LA FIN DU TEMPS

blz 28

Chimaera Trio, violiste Runa 't Hart en verteller Lucas van der Vegt, met Messiaens 'Quatuor pour la fin du temps'.

WOENSDAG 28 MEI

LOUIS COUPERUS

blz 29

Simon Mulder (voordracht) en Daan van de Velde (piano), met een declamatorium en teksten van en over Louis Couperus.

AGENDA

NAJAAR 2025

SEPTEMBER

VRIJDAG 19 SEPTEMBER

SISTERS BEFORE MISTERS

blz 30

Linsey Coppens (mezzo-sopraan), Esther Kouwenhoven (sopraan) en Daan Boertien, (piano), 'componeerden' met aria's uit opera's van o.a. Mozart, Rossini, Weil en Humperdinck een nieuw liefdesverhaal.

DONDERDAG 25 SEPTEMBER

BOB HANF

blz 31

Het Damsco Kwartet speelt werken van multitalent Bob Hanf, de componist die in 1944 in Auschwitz werd vermoord.

OKTOBER

WOENSDAG 1 OKTOBER

PEOPLE UNITED WILL NEVER BE DEFEATED

blz 32

De Nederlands-Belarussische Hanna Shybayeva (piano), speelt Frederic Rzewski's muzikale statement tegen onrecht en verdrukking.

VRIJDAG 10 OKTOBER

SEA PICTURES

blz 33

Ilrene Sorozabal (sopraan) en Darío Llanos Javierre (piano),

vertolken Edward Elgars 'Sea Pictures'.

VRIJDAG 17 OKTOBER

MÉLANIE BONIS

blz 34

Het Frank Bridge Pianokwartet schetst in 'Portret van een vrouw', leven en werk van componist Mélanie Bonis.

WOENSDAG 22 OKTOBER

'131'

blz 35

Het Skazkakwartet speelt Beethovens monumentale opus 131, gelardeerd met het lezen van fragmenten uit de brieven van de componist.

VRIJDAG 31 OKTOBER

VERMEULEN, PIJPER, SCHAT, VAN BAAREN EN KOX

blz 36

Carmen Sánchez Labrador en Kris van der Plas (piano) en Lucien Renette (viool), met werken van Nederlandse componisten uit de 20ste eeuw.

NOVEMBER

DONDERDAG 6 NOVEMBER

HEPPENER, BRUYNEL, DE LEEUW EN VAN SWEEDEN

blz 37

Pianisten Apollon Kalamenios en Matvey Glukhovskiy, met werken van Nederlandse componisten uit de 20ste eeuw.

WOENSDAG 12 NOVEMBER

LA BOHÈME

blz 38

Mathieu van Bellen (viool) en Mathias Halvorsen (piano), met Puccini's 'La bohème' in zakformaat.

VRIJDAG 21 NOVEMBER

ESCHER, VAN ROOSENDAAL, KETTING EN KEURIS

blz 39

Elizabeth Goh en Michele Guerrieri (piano), met werken van Nederlandse componisten uit de 20ste eeuw.

DONDERDAG 27 NOVEMBER

UIT EINSTEINS VIOOLKIST

blz 40

Het Delta Piano Trio en verteller Ab Nieuwdorp met een vertelvoorstelling rond Albert Einstein. Muziek van o.a. Mozart, Martinu, Schubert en Kreisler.

PAGINA
20

PAGINA
30

PAGINA
26

THEMA'S IN DE SALON

THEMA'S IN DE SALON

In de Leidse Salon presenteren we jaarlijks 30 concerten rond verschillende thema's.

In 2025 kiezen we zeven thema's:

- De zee
- Vervolgde componisten in de Tweede Wereldoorlog
- Nederlandse (piano)muziek in de 20ste eeuw
- Opera
- Het Einde
- Donne!, Women, Femmes en Vrouwen
- Russisch

DE ZEE

De zee overspoelt ons met twee liedrecitals en een heuse passie voor het schelpdier Ming, het oudst levende dier. Daarnaast hoort u, in kleine sextetbezetting Debussy's meesterwerk 'La Mer'.

DO 20 FEB	LA MER	BLZ 15
WO 26 MRT	THE MING PASSION	BLZ 20
WO 7 MEI	SEA FEVER	BLZ 26
VRJ 10 OKT	SEA PICTURES	BLZ 33

VERVOLGDE COMONISTEN IN DE TWEDE WERELDOORLOG

We programmeren in samenwerking met de Leo Smit-stichting opnieuw een serie met concerten waar in de Tweede Wereldoorlog vervolgde componisten centraal staan. In deze serie klinken werken van o.a. Bob Hanf, Rosy Wertheim, Dick Kattenburg en Leo Smit.

WO 5 MRT	DE BLUES VAN KATTENBURG	BLZ 17
DO 24 APR	ROSY WERTHEIM	BLZ 24
DO 25 SEP	BOB HANF	BLZ 31

NEDERLANDSE (PIANO)MUZIEK IN DE 20STE EEUW

We zijn een spannend samenwerkingsverband aangegaan met de pianoklas van het Conservatorium van Amsterdam. Onder leiding van docent Ralph van Raat bestudeerden een aantal (voornamelijk buitenlandse) toptalenten Nederlandse muziek uit de 20ste eeuw. Schitterende muziek die, hoewel ze nog niet lang geleden geschreven is, alweer vergeten lijkt te zijn. Dit drietal concerten wordt aangevuld met een concert met werken van de eveneens in de vergetelheid geraakte pianist en componist Hans Henkemans.

DO 3 APR	HANS HENKEMANS	BLZ 21
VRJ 31 OKT	VERMEULEN, PIJPER, SCHAT, VAN BAAREN EN KOX	BLZ 36
DO 6 NOV	HEPPENER, BRUYNEL, DE LEEUW EN VAN SWEEDEN	BLZ 37
VRJ 21 NOV	ESCHER, VAN ROOSEDAAL, KETTING EN KEURIS	BLZ 39

OPERA

Op het eerste gezicht lijkt onze Leithenzaal te klein voor opera. Maar gelukkig krijgen ensembles, trio's en duo's, opera op de planken met inventieve programma's, arrangementen en reducties die soms halsbrekende toeren voor de musici opleveren. Camiel Boomsma waagt zich aan Wagner, Ralph van Raat speelt de 'Carmina Burana', en violist Mathieu van Bellen arrangeerde met Mathias Halvorsen 'La bohème' van Puccini voor zijn duo. Het Fikakwintet presenteert een huiskamerversie van Mozarts 'Idomeneo' en als klap op de vuurpijl hoort u een soort patchworkopera; aria's uit verschillende opera's van verschillende componisten worden aaneengesmeed tot een nieuw tranentrekkend liefdesdrama.

VRJ 7 FEB	IDOMENEO	BLZ 13
DO 10 APR	CARMINA BURANA	BLZ 22
DO 15 MEI	WAGNERTRANSCRIPTIES	BLZ 27
VRJ 19 SEP	SISTERS BEFORE MISTERS	BLZ 30
WO 12 NOV	LA BOHÈME	BLZ 38

HET EINDE

In het drieluik 'Het Einde' reizen we naar de eeuwigheid met Messiaen, passeren we de hel met Boudewijn Tarensken en dansen we met de dood op Distlers vokale impressies van de wandschilderingen in de Mariakerk in Lübeck.

WO 22 JAN	DISTLERS TOTENTANZ	BLZ 11
DO 13 MRT	HELL!	BLZ 18
DO 22 MEI	QUATUOR POUR LA FIN DU TEMPS	BLZ 28

DONNE!, WOMEN, FEMMES EN VROUWEN

De rol van de vrouw in het muzikaleven als componist, uitvoerder, dirigent, mecenas wordt belicht in de serie Donne!, Women, Femmes en Vrouwen. Mélanie Bonis noemde zich Mel Bonis om zo met een mannaam, serieus te worden genomen. Cellist Frieda richtte in Amerika haar eigen orkest op. Duco Burgers laat zijn licht schijnen over de zusjes Lili en Nadia Boulanger, waarvan Nadia vanaf de vroege 20ste eeuw zou uitgroeien tot een zeer invloedrijke componist en docent. Het New Phoenix ensemble presenteert werken van relatief onbekende componisten die naast hun activiteiten als componist een voortrekkersrol in de samenleving vervulden.

DO 30 JAN	ONE LIFE TO LIVE	BLZ 12
VRJ 21 MRT	FRIEDA!	BLZ 19
WO 16 APR	LILI & NADIA BOULANGER	BLZ 23
VRJ 2 MEI	DONNE!	BLZ 25
VRJ 17 OKT	MÉLANIE BONIS	BLZ 34

RUSSISCH

Russische muziek is vertegenwoordigd in drie vertelvoorstellingen. We horen 'De sneeuwstorm' van Poesjkin. Daarnaast programmeren we een verhalend recital met als onderwerp de 'De klank van de heilstaat' en als derde concert in deze serie hoort u muziek gebaseerd op een roman over Tsjaikovski.

VR 17 JAN	DE SNEEUWSTORM	BLZ 10
DO 13 FEB	DE KLANK VAN DE HEILSTAAT	BLZ 14
VRJ 28 FEB	'SALON! COMONISTEN ONDER ELKAAR'	BLZ 16

We programmeren nog een aantal concerten die niet direct in de bovengenoemde hokjes passen. Louis Couperus en Albert Einstein, Beethoven en figureren in een drietal vertelconcerten. Hanna Shybayeva speelt tenslotte het avondvullende 'People United Will Never Be Defeated!' van Frederic Rzewski.

WO 28 MEI	LOUIS COUPERUS	BLZ 29
WO 1 OKT	PEOPLE UNITED WILL NEVER BE DEFEATED	BLZ 32
WO 22 OKT	'131'	BLZ 35
DO 27 NOV	UIT EINSTEINS VIOLKIST	BLZ 40

Vanaf blz 42 in deze brochure vindt u een introductie op de thema's.

Oleg Lysenko en Harry-Imre Dijkstra

VRIJDAG 17 JANUARI 2025 | 20.15 UUR

DE SNEEUWSTORM

Het is 1812, Napoleon staat op het punt Rusland binnen te vallen. Zonder enige notie van het dreigende gevaar zijn het meisje Masja en Vladimir, een jonge vaandrig met verlof, wanhopig verliefd. Een huwelijk zit er niet in, want zij is rijk en hij arm. Zij besluiten stiekem te trouwen en ervandoor te gaan. Een sneeuwstorm gooit roet in het eten.

In deze voorstelling betoveren de Oekraïense bayanspeler Oleg Lysenko en verteller en klarinettist Harry-Imre Dijkstra met Poesjkins magnifieke en tijdloze korte verhaal (in de vertaling van het duo Nikolai Obolonski en Margaretha Ferguson).

UITVOERENDEN

Oleg Lysenko, bayan
Harry-Imre Dijkstra, klarinet en verteller

PROGRAMMA

Een theatervertelling met tekst van Aleksandr Poesjkin (1799-1837) en muziek van Georgi Sviridov (1915-1998)

Concert in de themaserie Russisch
Zie blz 66-69 voor de toelichting bij dit thema.

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Fotografie Liza Lozica

WOENSDAG 22 JANUARI 2025 | 20.15 UUR

DISTLERS TOTENTANZ

Hugo Distlers 'Totentanz', het centrale werk in het programma, bestaat uit veertien motetten voor koor a capella waarin twaalf figuranten de dood ontmoeten. Elk gezongen motet wordt gevolgd door een gesproken dialoog tussen de dood en diens gekozen gesprekspartner.

Van keizer en bisschop tot jonkvrouw, grijsaard en kind, allen worden ter verantwoording geroepen voor hun leven. Waar de één zich op de borst slaat, zich verschuilend achter omstandigheden, is de ander juist erg nederig over de eigen goede daden. De dood echter spreekt recht over ál het leven, ongeacht de aardse status. De veertien gezongen motetten vormen de 'moraal van het verhaal'. In deze uitvoering worden de gesproken teksten begeleid door expressieve dans, uitgevoerd door Rianne Keyzer.

UITVOERENDEN

Hollands Collectief:
Elisabeth Blom, sopraan en artistieke leiding
Hebe de Champeaux, alt
Edward Ross, tenor
Kees-Jan de Koning, bas

PROGRAMMA

- Margreeth de Jong (1961)
- Song offerings (2023) (gebaseerd op teksten van Tagore)
 - I am here to sing thee songs
 - When thou commandest me to sing
 - Let all the strains of joy mingle in my last song
 - Bianca Bongers (1987)
 - Bewegingsvrij (2019)
 - Hugo Wolf (1860-1903)
 - Sechs Geistliche Lieder (1881)
 - Aufblick
 - Einklang
 - Resignation
 - Letzte Bitte
 - Ergebung
 - Erhebung
 - Johannes Brahms (1933-1897)
 - Im Herbst (1888)
- PAUZE
- Hugo Distler (1908-1942)
 - Totentanz (1934) met Rianne Keyzer, dans
 - William Schuman (1910-1992)
 - uit Carols of Death (1992)
 - To all, to each

Concert in de themaserie Het Einde
Zie blz 58-61 voor de toelichting bij dit thema.

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Liza Lozica, fotografie Romy Treebusch

Maurice Lammerts van Bueren

Milan de Korte

Fika Kwintet

Levy Pletting

DONDERDAG 30 JANUARI 2025 | 20.15 UUR

ONE LIFE TO LIVE

Het leven van Winnaretta Singer - Princesse de Polignac

Musicus, kunstenaar, mecenas voor menig groot kunstenaar en musicus, feminist, beheerder van haar eigen fortuin en open in haar liefde voor vrouwen. De van origine Amerikaanse Winnaretta Singer was haar tijd ver vooruit en een echte *force of nature*. Met Isaac Merritt Singer, de uitvinder van de Singer naaimachines, als vader zou je kunnen zeggen dat de vindingrijkheid en creativiteit haar in het bloed zaten.

Winnaretta speelde in op de trends van haar tijd, die zij met een vooruitziende blik feilloos zag aankomen. Ravel, Fauré, Albéniz, Weill, maar ook Manet, Jean Cocteau, Isadora Duncan en zelfs Diaghilev en de Ballets Russes - allemaal kwamen ze bij de Princesse de Polignac over de vloer in haar Parijse salon, of werden zij door haar gesteund.

In dit recital gaan Maurice Lammerts van Bueren en Liza Lozica op onderzoek uit in de wereld van Winnaretta Singer. Met muziek van componisten die door haar gesteund werden of bevriend met haar waren vertellen

zij over het onstuimige, grootse leven van deze in Nederland nog veel te onbekende vrouw.

Want wat is haar relatie tot bijvoorbeeld Marie Curie? Hoe wist zij in haar tijd als jonge vrouw haar eigen fortuin te beheren? En hoe werd zij de Princesse de Polignac?

UITVOERENDEN

Liza Lozica, sopraan
Maurice Lammerts van Bueren, piano

PROGRAMMA

Liederen en pianowerken van Reynaldo Hahn (Venezia), Gabriel Fauré (liederen uit Cinq mélodies de Venise en La bonne chanson), Ethel Smyth, Isaac Albéniz, Maurice Ravel (Pavane pour une infante défunte) Kurt Weill.

Concert in de themaserie Donne!, Women, Femmes en Vrouwen
Zie blz 62-65 voor de toelichting bij dit thema.

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

VRIJDAG 7 FEBRUARI 2025 | 20.15 UUR

IDOMENEO

Deze muzikale vertelling van de opera 'Idomeneo' is een verfrissende en eigentijdse uitvoering van één van Mozart's grote klassiekers. Het verhaal is geïnspireerd op de bewerking van Frank Groothof en zal worden uitgevoerd door het Fika Kwintet in combinatie met verteller en tenor Milan de Korte en sopraan Levy Pletting.

Het Fika Kwintet neemt een dynamische rol aan door op het podium het verhaal te ondersteunen op muzikale én visuele wijze. In samenwerking met Milan en Levy worden de grenzen tussen klassieke muziek, opera en muziektheater doorbroken.

“Poseidon! De God van de zee. De god van eb en vloed, van de schipbreuk. De god van kotsen over het dek. De god van de mist over het water. De god van de rolmops, de bokking, de walvis, de wijting, de schol, de scholen met

haring, de kerken vol huilende vissersvrouwen. Poseidon! De god van de zee. Wat had koning Idomeneo hem nou beloofd, daar op zee? De eerste die ik aan land ontmoet, die gaat eraan. Zo zijn koningen. Altijd opofferingsgezind. Ze hebben héél veel voor hun land over; geld, bloed, tranen, leven. Vooral dat van anderen.”

UITVOERENDEN

Milan de Korte, tenor
Levy Pletting, sopraan

Fika Kwintet:

Ivet Serra i Aynó, dwarsfluit
Eloi Cid Pérez, hobo
Sam Kuijper, hoorn
Konstantin Simon, fagot
Neus Molero i Beneito, klarinet

Concert in de themaserie Opera
Zie blz 54-57 voor de toelichting bij dit thema.

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Michel Krielaars en Henriette Schenk

DONDERDAG 13 FEBRUARI 2025 | 20.15 UUR DE KLANK VAN DE HEILSTAAT

Al vanaf de beginjaren van de Sovjet-Unie veranderde het Russische muziekleven. Componisten moesten nu muziek maken die dienstbaar was aan de nieuwe socialistische staat en die arbeiders en boeren tot grootse prestaties aan zou zetten. In composities overheersten voortaan eenvoudige melodieën, elementen uit de volksmuziek, het geluid van fabrieksmachines en tractoren en vooral de namen Lenin en Stalin.

Uitvoerende musici zoals solerende pianisten en violisten speelden de klassieke werken van Beethoven, Mozart en Tsjajkovski, maar moesten wat betreft de composities van tijdgenoten voorzichtig zijn. Verkeerde vriendschappen, familiebanden of Duits klinkende achternamen konden hen in gevaar brengen.

Een enkeling kreeg de kogel voor zijn werk, anderen werden gearresteerd en belandden soms jarenlang in de Goelag. Maar ook daar werkten ze door. Vsevolod Zaderatski schreef zijn belangrijkste composities in een strafkamp op wc-papier en jazz-zanger Vadim Kozin had het in de kampen in het verre oosten zo

naar zijn 'zin', dat hij nooit meer naar Moskou terugkeerde.

Aan de hand van hun levens en die van de pianist Svjatoslav Richter, de componisten Sergej Prokofjev, Alexander Mosolov en Moisej Vajnberg, de pianiste Maria Joedina, de 'lakei van Stalin' Tichon Chrennikov, de zangeres Klavdia Sjoelzjenko en de prominente Sovjetmusicus Rostropovitsj probeert Michel Krielaars de muzikale Sovjetwereld tot leven te brengen. Uit alles wat hij op het spoor kwam, blijkt dat de werkelijkheid nog absurder was dan je zou verwachten.

UITVOERENDEN

Michel Krielaars, verteller en schrijver
Henriette Schenk, mezzosopraan
Irina Antonova, piano

PROGRAMMA

Werken van Prokofjev, Weinberg, Zaderatski, Kozin en anderen.

*Concert in de themaserie Russisch
Zie blz 66-69 voor de toelichting bij dit thema.*

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

La Barca Leyden

DONDERDAG 20 FEBRUARI 2025 | 20.15 UUR LA MER

In een serie concerten die aan de zee gewijd zijn, mag het meesterwerk 'La Mer' van Claude Debussy natuurlijk niet ontbreken. Arrangeur Tim Mulleman bracht het orkestwerk terug tot een sextet. De rest van het programma is ook aan de natuur gewijd. Naast 'La Mer' speelt La Barca Leyden ook Mullemans arrangement van de 'Prélude à l'après-midi d'un faune', Olivier Messiaens verklanking van de merel in diens 'Merle noir' en enkele delen uit Beethovens zesde symfonie, de 'Pastorale', in een kwartetbewerking van Johann Nepomuk Hummel.

UITVOERENDEN

La Barca Leyden:

Raymond Honing, fluit
Diederik Ornée, klarinet
Quirine van Hoek, viool
Ruben Sanderse, altviool
Jan Insinger, cello
Ksenia Kouzmenko, piano

*Concert in de themaserie De zee
Zie blz 42-45 voor de toelichting bij dit thema.*

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Vespucci Kwartet, fotografie Ben Deiman

VRIJDAG 28 FEBRUARI 2025 | 20.15 UUR

SALON! COMPONISTEN ONDER ELKAAR

Het Vespucci Kwartet presenteert haar nieuwe vertelvoorstelling naar een concept van Roswitha Devrient. De vertelde verhalen zijn geïnspireerd op de roman 'Symphonie Pathétique' van Klaus Mann uit 1935. Daarin fungeert symfonie nr. 6 als centraal motief rond het innerlijk leven van Tsjaikovski, inclusief zijn vermeende zelfmoord. In dit geënceneerde concert staan de strijkkwartetten van Pjotr Iljitsj Tsjaikovski en Johannes Brahms centraal. De grootmeesters ontmoeten elkaar op een salon-avond. Maar van wederzijdse bewondering is weinig te merken. Aan de hand van teksten uit de roman wordt het verhaal over hun onderlinge gedrag verteld. Naast de twee hoofdpersonen figureren ook de feministe Ethel Smyth en de sympathieke Edvard Grieg. In een mengeling van muziek en literatuur geeft de voorstelling een onthullend inkijkje in het kleinschalige gedrag van grootmeesters onder elkaar.

UITVOERENDEN

Vespucci Kwartet:

Lisanne Soeterbroek, viool
 Marieke Kusters, viool
 Stephanie Steiner, altviool
 Douw Fonda, cello
 Verteller, nnb

PROGRAMMA

Pjotr Iljitsj Tsjaikovski (1840-1893)
 - Delen uit Strijkkwartet I en II
 Johannes Brahms (183-1897)
 - Strijkkwartet op. 51/1
 Edvard Grieg (1843-1907)
 - Strijkkwartet op. 27
 Ethel Smyth (1858-1944)
 - Strijkkwartet in e kleine tert

*Concert in de themaserie Russisch
 Zie blz 66-69 voor de toelichting bij dit thema.*

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Portret Dick Kattenburg aan de piano door Theo Kroese

Dick Kattenburg

WOENSDAG 5 MAART 2025 | 20.15 UUR

DE BLUES VAN KATTENBURG

Het is januari 1940. Dick Kattenburg – net 21 jaar oud, veelbelovend violist en aanstormend componist – maakt zich zorgen. Achter de piano kan hij zijn gevoel uiten. Dick speelt een blues. Er is verdriet, maar ook levenslust. Hij houdt van Amerikaanse swing, jazz, Gershwin.

De 'Blues van Dick Kattenburg' is een kleinschalige muziektheatervoorstelling. De voorstelling maakt invoelbaar hoe jonge mensen, barstensvol talent, levenslust en plannen, omgaan met discriminatie, terreur en inperking van de persoonlijke vrijheid. Er klinkt muziek van Dick Kattenburg, Leo Smit en de Aubade van Marius Flothuis, geschreven in kamp Vught.

UITVOERENDEN

Eleonore Pameijer, fluit
 Tobias Borsboom, piano/acteur
 Harpert Michielsen, verteller
 Tonje Langeveld, regie

PROGRAMMA

Werken van
 Dick Kattenburg (1919-1944)
 Leo Smit (1900-1943)
 Marius Flothuis (1914-2001)

*Concert in de themaserie Vervolgde componisten in de Tweede Wereldoorlog
 Zie blz 46-49 voor de toelichting bij dit thema.*

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Bernadeta Astari en Gerard Bouwhuis

DONDERDAG 13 MAART 2025 | 20.15 UUR

HELL!, MONODRAMMA PER SOPRANO E PIANOFORTE

Componist Boudewijn Tarenskeek vond onlangs in zijn archieven een zeer beschadigde partituur terug met liederen in Renaissance-stijl, eveneens met teksten uit de 'Divina', die hij ooit voor theater schreef. Met moeite ontcijferde hij de restanten en monteerde ze tot een uitvoerbaar geheel, de ontbrekende passages, scheuren en vlekken integrerend in de nieuwe partituur.

Mede geïnspireerd door de weergaloze Javaanse sopraan Bernadeta Astari, een groot talent wier roots hij deelt, verwerkte hij oude Javaanse muziekstijlen in de nieuwe partituur. Het is muziek die zich het origineel koortsig tracht te 'herinneren', en die het publiek stapsgewijs deelgenoot maakt van de reconstructie van een verloren gewaand manuscript. In de voorstelling is gezocht naar een manier om het genre 'recital' een rijker perspectief te bieden. Beginnend vanuit een recitalstand, de zangeres vlakbij haar begeleider, maakt ze zich gaandeweg los om tenslotte ver van hem te

eindigen, het domein van de performance betredend, waar ze resoluut afstand neemt van 'De Liedkunst'. Het resultaat is een spannend samenspel, een strijd tussen de twee vertolkers, leven en dood, hemel en hel. Terwijl je allengs niet meer beseft wat boven en beneden is, wordt het optreden steeds fysieker.

UITVOERENDEN

Bernadeta Astari, sopraan
Gerard Bouwhuis, piano

Dante Alighieri, tekst
Paul Koek, regie

PROGRAMMA

Boudewijn Tarenskeek (1952)
- Hell!

Concert in de themaserie Het Einde
Zie blz 58-61 voor de toelichting bij dit thema.

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Oihana Aristizabal Puga en Lineke Lever

VRIJDAG 21 MAART 2025 | 20.15 UUR

FRIEDA!

Frieda Belinfante (1904-1995) verklaarde vlak voor haar dood dat ze 'vijftig jaar te vroeg werd geboren'. Ze was de eerste vrouwelijke dirigent van Nederland. Daarnaast was ze cellist, verzetsvrouw en lesbienne avant la lettre (ze had o.a. een relatie met componist Henriette Bosmans). Ze trad op in Het Concertgebouw, maar uiteindelijk werd haar carrière gedwarsboomd door de Tweede Wereldoorlog. Ze werd – als dochter van een joodse vader – zeer actief in het verzet. Ze was tijdens de Tweede Wereldoorlog o.a. één van de initiatiefnemers van de aanslag op het Bevolkingsregister in Amsterdam en vervalste vele persoonsbewijzen. Ze vluchtte uiteindelijk via Zwitserland naar Amerika, waar ze de Amerikaanse nationaliteit aanneemt. Ze wordt in Amerika een zeer succesvolle dirigent en richt haar eigen orkest op, waarmee ze vele concerten geeft. Daarnaast

wordt ze daar een veelgevraagd muziekdocent. In de vertelvoorstelling 'Frieda!' nemen de musici ons mee in het leven van deze bijzondere vrouw.

UITVOERENDEN

Oihana Aristizabal Puga, cello
Lineke Lever, piano
Marieke Gaymans, beeld

PROGRAMMA

Werken van Daniel Belinfante, Henriette Bosmans, Ernest Bloch, Camille Saint-Saëns, Antonin Dvořák en Fanny Mendelssohn.

Concert in de themaserie Donne!, Women, Femmes en Vrouwen
Zie blz 62-65 voor de toelichting bij dit thema.

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Ensemble VONK, fotografie Floriaan Ganzevoort

WOENSDAG 26 MAART 2025 | 20.15 UUR

THE MING PASSION

In de reeks concerten die de zee als onderwerp hebben vertelt het schelpdier Ming, hoofdrolspeler in 'The Ming Passion' over onze relatie met de zee. 'The Ming Passion' is gebaseerd op een waargebeurd verhaal. In 2006 werd het een ware mediahype: 'Wetenschappers vermoorden oudste levende dier ooit.' Ming, een tweekleppig schelpdier, een Noordkromp, werd gedood tijdens wetenschappelijk onderzoek. De samenstelling van de jaarringen leverde informatie over klimaatverandering, zoals de stijgende zee temperatuur in de afgelopen eeuwen. Pas in het laboratorium kwamen onderzoekers erachter dat Ming op het moment van overlijden 507 jaar oud was. 'The Ming Passion' heeft de muzikale vorm, de structuur van een passie, er zijn koren, recitatieven en aria's. Ming staat symbool voor onze relatie met de zee en alles wat erin leeft. We zijn als westerse mens zo gewend om onszelf centraal te stellen. 'The Ming Passion' gaat over de vraag of we ons kunnen verplaatsen in de leefwereld van een schelpdier. We kunnen de jaarringen in de schelp tellen, maar

kunnen we ook weten wat Ming in 507 jaar tijd heeft ervaren? Onze grenzeloze behoefte aan kennis brengt ons niet dichterbij, een dilemma waar de wetenschapper in de voorstelling mee worstelt.

UITVOERENDEN

Ensemble VONK:

Sterre Konijn, sopraan, wetenschapper
 Kaspar Kröner, countertenor, Ming
 Erwin Muller, bariton en klarinet, zee
 Tom Sanderman, saxofoon
 Reggy van Bakel, slagwerk

Nicoline Soeter, compositie
 Lisanne van Aert, libretto
 Stijn Dijkema, regie

Concert in de themaserie De zee
 Zie blz 42-45 voor de toelichting bij dit thema.

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Mattias Spee

DONDERDAG 3 APRIL 2025 | 20.15 UUR

HANS HENKEMANS

De beroemde Nederlandse pianist, componist en psychiater Hans Henkemans (1913-1995) is zijn hele leven op zoek naar 'het wezen' van de muziek. In de jaren vijftig maakt hij naam in binnen- en buitenland met zijn briljante Mozart- en Debussy-vertolkingen. Ook is hij in die periode een van de meest gespeelde Nederlandse componisten.

Zijn uitgesproken ideeën over muziek botsen in de jaren zestig echter radicaal met de ideeën van de experimentele muziekbeweging. Volgens Henkemans maakt deze geen muziek meer, maar 'soniek'. In de polemiek die daarna ontstaat, neemt Henkemans het op voor het onder vuur liggende Concertgebouworkest. Toch moet Henkemans in 1974 juist bij het Concertgebouworkest het veld ruimen. Henkemans trekt zich meer en meer terug uit de muziekwereld. Aan het einde van zijn leven is hij al bijna een vergeten naam. Het is onder

anderen aan Ed Spanjaard te danken dat er hernieuwde belangstelling voor het werk van Henkemans is.

UITVOERENDEN

Mattias Spee en Ed Spanjaard, piano

PROGRAMMA

- Toelichting door Ed Spanjaard
- Werken van Hans Henkemans (1913-1995)
- Sonatine
- Andante con moto
- Moment Souriants
- Vier Stukken voor Vier Handen
- Adagio & Variaties
- Sonate

Concert in de themaserie Nederlandse (piano) muziek in de 20ste eeuw
 Zie blz 50-53 voor de toelichting bij dit thema.

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Ralph van Raat

DONDERDAG 10 APRIL 2025 | 20.15 UUR CARMINA BURANA

Formeel is de verzameling 'Liederen uit Beuern', de 'Carmina Burana', geen opera. Maar met enige fantasie is deze door Carl Orff gecomponeerde cantate, gebaseerd op 13de eeuwse teksten, te horen als een gezongen toneelstuk. De Carmina, die in 1937 in première ging, werd al gauw bekend in nazi-kringen. De teksten van de Carmina Burana hebben overigens geen politieke lading, reden waarom het stuk ook na de Tweede Wereldoorlog populair bleef. Dit concert is gewijd aan de integrale uitvoering van het spektakelstuk van Orff, in de versie voor pianosolo. De drie delen, 'Primo vere', 'In Taberna' en 'Cours d'Amours' worden voorafgegaan en besloten met het 'O Fortuna', een deel dat velen bekend in de oren zal klinken.

UITVOERENDE

Ralph van Raat, piano

PROGRAMMA

Carl Orff (1895-1982)

- Carmina Burana
 - O Fortuna
 - Primo vere
 - In Taberna
 - Cours d'Amours
 - O Fortuna

*Concert in de themaserie Opera
Zie blz 54-57 voor de toelichting bij dit thema.*

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Duco Burger

WOENSDAG 16 APRIL 2025 | 20.15 UUR LILI & NADIA BOULANGER

De zusjes Boulanger hebben een niet te onderschatten rol gespeeld in het muziekleven van de twintigste eeuw. Lili, de jonggestorven componist won als eerste vrouw met haar compositie 'Faust en Helene' de felbegeerde Prix de Rome. Haar zes jaar oudere zus Nadia werd een fenomeen als docent van honderden(!) leerlingen. Nadia, die haar jongere zus meer dan zestig jaar overleefde, beweerde dat ze eerder partituren dan kranten kon lezen. In de kring rond de salonkoningin Princesse de Polignac verkeerde Boulanger in de kringen van o.a. Maurice Ravel. Geen wonder dat pianist Duco Burgers in dit programma, dat aan Lili en Nadia gewijd is, ook een plaats inruimt voor de Franse impressionist.

UITVOERENDE

Duco Burger, piano

PROGRAMMA

- Lili Boulanger (1893-1918)
 - Prélude en ré (12 maart 1911)
 - Trois Morceaux pour Piano (1914)

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

D'un vieux jardin
D'un jardin clair
Cortège

- Thème et Variations (1915)
- Nadia Boulanger (1887-1979)
 - Morceau de concours, hommes (11 juni 1914)
 - Morceau de concours, femmes (27 juni 1914)
 - Petites pièces pour piano (5 juni 1914)
 - Vers la vie nouvelle (1917)

Lili Boulanger

- Prélude en si (12 maart 1911)
- Maurice Ravel (1875-1937)
 - Le Tombeau de Couperin (1918)

Prélude
Fugue
Forlane
Rigaudon
Menuet
Toccata

*Concert in de themaserie Donne!, Women,
Femmes en Vrouwen
Zie blz 62-65 voor de toelichting bij dit thema.*

Rosy Wertheim

DONDERDAG 24 APRIL 2025 | 20.15 UUR ROSY WERTHEIM

In de serie rond vervolgte componisten in de Tweede Wereldoorlog presenteert de Leidse Salon een concert met werken van Rosy Wertheim. Rosy Wertheim studeerde piano bij Ulfert Schults en compositie bij Bernard Zweers. Ook had ze les van Sem Dresden.

In 1929 vertrok ze voor zes maanden naar Parijs, waar ze uiteindelijk zes jaar zou blijven. Ze nam compositie- en instrumentatielessen bij Louis Aubert. Haar appartement werd een trefpunt voor kunstenaars; onder hen waren de componisten Honneger, Ibert, Milhaud en Messiaen. Met componist Elsa Barraine sloot ze een hechte vriendschap. In het dagblad *Het Volk* schreef ze artikelen over het Parijse muziekleven. Naar aanleiding van de gespannen situatie in Europa keerde ze in 1937 terug naar Amsterdam. In die periode, maar ook nog na het uitbreken van de oorlog, componeerde ze veel. Haar muziek uit de jaren dertig kenmerkt zich door een lichte, impressionistische, levendige toets. Na de inval van de Duitsers organiseerde Wertheim huisconcerten, in de kelder. Tijdens deze bijeenkomsten werd aan-

dacht besteed aan moderne muziek, vooral aan het werk van joodse componisten, die niet meer gespeeld mochten worden. In de tweede helft van 1942 dook zij onder. Ze overleefde de oorlog; een groot deel van haar familie kwam echter om.

UITVOERENDEN

Lucien Renette, viool
Kris van der Plas, piano
Jan van der Plas, cello
Eleonore Pameijer, fluit en verteller

PROGRAMMA

Rosy Wertheim (1888-1949)
- Vioolsonate
- Cellosonate
- Six Morceaux (piano)
- Trois Morceaux (fluit en piano)

Concert in de themaserie Vervolgte componisten in de Tweede Wereldoorlog
Zie blz 46-49 voor de toelichting bij dit thema.

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Letizia Maula, Ian de Jong en Sylvia Cempini

VRIJDAG 2 MEI 2025 | 20.15 UUR DONNE!

Het New Phoenix Ensemble heeft een programma samengesteld, exclusief gewijd aan vrouwelijke componisten: **DONNE!** Het programma is opgedragen aan vrouwelijke componisten die tijdens hun leven in de schaduw hebben gestaan van de mannelijke kunstenaars van hun tijd en aan componisten die niet alleen buitengewone kunstenaars waren, maar ook een impact hadden op de samenleving van de 19de en 20ste eeuw.

UITVOERENDEN

Letizia Maula, klarinet
Sylvia Cempini, cello
Ian de Jong, viool en altviool

PROGRAMMA

Anna Bon (1738-1767)
- Trio: Andante
Allegro
Presto
Ethel Smyth (1858-1944)
- Trio: Allegro
Allegretto
Adagio
Finale

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Rosy Wertheim (1888-1949)

- Trio: Allegro Risoluto
- Rebecca Clarke (1886-1979)
- Irish Melody Farewell to Cucullain
'Londonderry Air'
- Vally Weigl (1894-1982)
- Three Discourses
Allegro Comodo
Andante Moderato quasi Recitativo
Agitato e Marcato
- Claude Arrieu (1903-1990)
- Trio: Allegro non-troppo
Allegro scherzando
Allegro giusto
- Myriam Hyde (1913-2005)
- Trio: Allegro ma non troppo
Moderato Grazioso
Adagio
Finale

Concert in de themaserie Donne!, Women, Femmes en Vrouwen
Zie blz 62-65 voor de toelichting bij dit thema.

Tim Kuypers

WOENSDAG 7 MEI 2025 | 20.15 UUR

SEA FEVER

Bariton Tim Kuypers en pianist Maurice Lammerts van Bueren stelden een programma samen met de titel 'Sea Fever'. U hoort liederen van grote bekende namen uit het Duitse taalgebied, Schubert, Brahms, Liszt, maar ook Keels prachtige 'Salt-water ballades' en Irelands 'Sea Fever'. Lieder met titels die ons als vanzelf naar de kust leiden.

UITVOERENDEN

Tim Kuypers, bariton

Maurice Lammerts van Bueren, piano

PROGRAMMA

Franz Schubert (1797-1828)

- Am Meer
- Meeres Stille
- Liede eines Schiffer an die Dioskuren
- Auf dem Wasser zu singen
- Der Zwerg
- Gruppe aus dem Tartarus

Johannes Brahms (1833-1897)

- Treue Liebe
- Meerfahrt

Franz Liszt (1811-1886)

- Im Rhein, im schönen Strome

Carl Loewe (1796-1869)

- Odins Meeresritt
- Gruss vom Meere

John Ireland (1879-1962)

- Sea Fever

Gerald Finzi (1914-1992)

- Channel firing

Frederick Keel (1871-1954)

- Three salt-water ballads

Peter Warlock (1894-1930)

- Captain Stratton's fancy

Gabriel Fauré (1845-1924)

- Les berceaux L'horizon chimérique

Concert in de themaserie De zee

Zie blz 42-45 voor de toelichting bij dit thema.

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Camiel Boomsma, fotografie Hans van der Woerd

DONDERDAG 15 MEI 2025 | 20.15 UUR

WAGNERTRANSCRIPTIES

Er is een overvloedige hoeveelheid transcripties van Wagners grootste werken, van Liszt bijvoorbeeld, die ze schreef toen Wagners inkt nog nauwelijks droog was, maar ook van allerlei hedendaagse componisten en uitvoerders. De traditie van de operafantasie, of van variaties op opera-aria's, is eeuwenoud en is zowel als een teken van respect voor de oorspronkelijke componist alsook een middel om de originele muziek te promoten. Wagner heeft natuurlijk geen hulp op dit terrein nodig; zijn positie in de canon van de groten is verzekerd. Het is echter heel bijzonder om Wagner-opera's te beleven via de piano- en Wagner zelf moedigde dit aan!

UITVOERENDE

Camiel Boomsma, piano

PROGRAMMA

Richard Wagner (1813-1883)

Uit Tannhauser:

- Wagner/Godowsky:
Pilgerchor
Elisabeth's Gebet

Uit Parsifal (arrangementen Camiel Boomsma):

- Kundry
- Amfortas' Gebet
- Erlösung

Uit Götterdämmerung:

- Wagner/Busoni: Trauermarsch

Uit Tristan und Isolde:

- Wagner/Kocsis: Vorspiel
- Wagner/Liszt: Isolde's Liebestod

Concert in de themaserie Opera

Zie blz 54-57 voor de toelichting bij dit thema.

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Annemiek de Bruin, Ireen Kok, Runa't Hart, Laurens de Man

DONDERDAG 22 MEI 2025 | 20.15 UUR

QUATUOR POUR LA FIN DU TEMPS

Een van de aangrijpendste werken van Olivier Messiaen, geschreven in krijgsgevangenschap, is met mythische verhalen omgeven. In de serie concerten met de titel 'Het Einde' kan dit kwartet over het einde der tijden niet ontbreken. De Amerikaanse bestseller auteur Richard Powers nam in zijn roman 'Orfeo' een geromantiseerd, op ware feiten gebaseerd verhaal op over de totstandkoming van het Quatuor, de uitvoering en de musici. Lucas van der Vegt vertelt en het Chimaera Trio, uitgebreid met violiste Runa 't Hart, speelt het Quatuor.

UITVOERENDEN

Chimaera Trio:

Laurens de Man, piano
Annemiek de Bruin, klarinet
Ireen Kok, cello
Runa 't Hart, viool
Lucas van der Vegt, verteller

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

PROGRAMMA

Olivier Messiaen (1908-1992)
- Quatuor pour la fin du Temps
Liturgie de cristal
Vocalise, pour l'Ange qui annonce la fin du Temps
Abîme des oiseaux
Intermède
Louange à l'Éternité de Jésus
Danse de la fureur, pour les sept trompettes
Fouillis d'arcs-en-ciel, pour l'Ange qui annonce la fin du Temps
Louange à l'Immortalité de Jésus

*Concert in de themaserie Het einde
Zie blz 58-61 voor de toelichting bij dit thema.*

Daan van de Velde en Simon Mulder

WOENSDAG 28 MEI 2025 | 20.15 UUR

FEEST DER POËZIE

LOUIS COUPERUS

Voordrachtskunstenaar Simon Mulder brengt bekend en minder bekend werk van Louis Couperus, zoals fragmenten uit de decadente roman 'Berg van licht', en de vertederende korte verhalen 'Het spoorwegongeluk' en 'Het verbeelde leven'.

Daarnaast vertelt hij enkele anekdotes over de grote schrijver die koekjes kocht (maar hoe?), na een optreden niet aan het voor hem georganiseerde erediner kon beginnen, en hoe en waarom hij door een Belgische toerist aangetroffen werd in een parfumerie.

Pianist Daan van de Velde en Simon Mulder besluiten de voorstelling met iets unieks: een declamatorium (stuk voor piano en voordracht) op Couperus' beroemde korte thriller 'De binocle'.

UITVOERENDEN

Simon Mulder, voordracht
Daan van de Velde, piano

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Linsey Coppens, Esther Kouwenhoven en Daan Boertien

VRIJDAG 19 SEPTEMBER 2025 | 20.15 UUR SISTERS BEFORE MISTERS

Een bijzonder recital met een nieuw verhaal dat samengesteld is uit een selectie opera-aria's. Twee hartsvriendinnen hebben een oogje op dezelfde man, dat is natuurlijk een *recipe for disaster*. Hun vriendschap wordt op de proef gesteld en ze worden geconfronteerd met vele uiteenlopende gevoelens. Wint deze onbekende man het van een jarenlange vriendschap of wordt er toch toenadering gezocht in de hoop op een verzoening? Ontdek in deze voorstelling of het mogelijk is 'sisters' te blijven in plaats van een 'mister' de hoofdrol te geven. Of is het idee van 'Sisters before Mistery' wellicht te mooi om waar te zijn?

UITVOERENDEN

Linsey Coppens, mezzosopraan
Esther Kouwenhoven, sopraan
Daan Boertien, piano

PROGRAMMA

- Gioachino Rossini (1792-1868)
- Sombre forêt uit Guillaume Tell
- Una voce poco fa uit Il Barbiere di Siviglia
- Georges Bizet (1838-1875)
- Les tringles des sisters tintaient uit Carmen
- Engelbert Humperdinck (1854-1921)
- Abends, will ich schlafen gehn uit Hänsel und Gretel

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

- Sull'aria uit Le nozze di Figaro
- Prenderò quel brunettino uit Così fan tutte
- Ah! Fuggi il traditor uit Don Giovanni
- Temerari! ... Come scoglio! uit Così fan tutte
- Ach, ich fühl's, es ist verschwunden uit Die Zauberflöte

Giacomo Puccini (1858-1924)

- Quando me'n vo uit La bohème

Kurt Weill (1900-1950)

- Eifersuchtsduett uit Die Dreigroschenoper
- Georg Friedrich Händel (1685-1759)

- Scherza, infida uit Ariodante

Christoph Willibald Gluck (1714-1784)

- Vieni, appaga il tuo consorte! uit Orfeo ed Euridice

Charles Gounod (1818-1893)

- Faites-lui mes aveux uit Faust

Léo Delibes (1836-1891)

- Viens, Mallika... Dôme épais uit Lakmé

Antonín Dvořák (1841-1904)

- Měsíčku na nebi hlubokém uit Rusalka

Hector Berlioz (1803-1869)

- Nuit paisible uit Béatrice et Bénédict

Concert in de themaserie Opera

Zie blz 54-57 voor de toelichting bij dit thema.

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Bob Hanf

DONDERDAG 25 SEPTEMBER 2025 | 20.15 UUR BOB HANF

Bob Hanf groeide op in een kunstzinnige omgeving en hij kwam al op jonge leeftijd in aanraking met de modernste stromingen op het gebied van kunst, literatuur en filosofie. Hanf was een veelzijdig kunstenaar: hij tekende, schilderde, schreef en was tevens violist en componist. Hij had contact met de schrijvers Hendrik Marsman, Jan Spierdijk en Simon Vestdijk. In zijn boek *Zelfportret van J.F.* beschrijft Marsman Hanf als volgt: 'Licht gebogen, ietwat vermoeid, de kraag van zijn jas omhoog, zijn vioolkist voorzichtig onder zijn arm, kwam hij de langwerpige, laaggezolderde kamer binnen aan de Voorstraat, waar wij hem al wachtten bij een gloeiende kachel.' Zijn composities worden gekenmerkt door een motivische stijl, die steeds chromatischer wordt, maar binnen de tonaliteit blijft en eerder verwant is aan de Duits-Oostenrijkse traditie dan aan de Franse. In zijn liederencycli benadrukt Hanf met gevoel voor theater het absurdisme van de tekst. Op 23 april 1944

werd hij bij een inval van de SD opgepakt. Via Westerbork werd hij naar Auschwitz gedeporteerd, waar hij op 30 september 1944 werd vermoord.

UITVOERENDEN

Damsco Kwartet:

- Nata Roinishvili, viool
- Daniël Leenders, viool
- Ida Weidner, altviool
- Manon Leroux, cello
- Verteller en gastmusici

PROGRAMMA

- Bob Hanf (1894-1944)
- Strijkkwartet
- Strijksextet
- Werk voor vioolsolo

Concert in de themaserie Vervolgde componisten in de Tweede Wereldoorlog
Zie blz 46-49 voor de toelichting bij dit thema.

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Hanna Shybayeva

Irene Sorozabal

WOENSDAG 1 OKTOBER 2025 | 20.15 UUR

FREDERIC RZEWSKI

PEOPLE UNITED WILL NEVER BE DEFEATED

Pianist Hanna Shybayeva geboren in Belarus maakt met de beroemde compositie van de Amerikaan Rzewski een persoonlijk statement tegen onrecht en onderdrukking.

"Dit programma draag ik op aan alle mensen, overal ter wereld, die vechten voor hun grondrechten; mensen die opstaan en protesteren tegen dictatuur en onrechtvaardigheid, tegen geweld en machtsmisbruik. Iets waarvan wij ons in dit deel van Europa niet zo bewust zijn en waarvan wij vaak vergeten, dat het niet zo heel ver van ons vandaan gebeurt."

UITVOERENDE

Hanna Shybayeva, piano

PROGRAMMA

Frederic Rzewski (1938-2021)

- People United Will Never Be Defeated! (1975)

Een thema met 36 variaties in bijna elk te bedenken muziekgenre, van serialisme tot blues, van klassiek tot minimal music. Het thema is afkomstig van de Chileense componist Sergio Ortega, en is een van de vele liederen die zijn ontstaan tijdens Unidad Popular-coalitie in Chili tussen 1969 en 1973, vlak voor het ten val gebrachte kabinet van Salvador Allende. Rzewski schreef dit werk als een hulde aan de strijd van het Chileense volk tegen het nieuw opgelegde repressieve regime van Augusto Pinochet.

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

VRIJDAG 10 OKTOBER 2025 | 20.15 UUR

SEA PICTURES

Reflecties op de zee van de 19de-eeuwse componisten Elgar en Liszt met Franciscus die over de golven loopt en Elgars 'Sea Pictures', een collectie liederen op vijf gedichten van vijf verschillende dichters met stemmingsbeelden over de schoonheid van de zee in al haar hoedanigheden. Elgar toonzette gedichten van Roden Noel 'Sea slumber song', Edwards echtgenote Alice Elgar 'In haven, Capri', Elizabeth Barrett Browning 'Sabbath Morning at sea', Richard Garnett 'Where carols lie' en tenslotte Adam Lindsay Gordon 'The swimmer'.

UITVOERENDEN

Irene Sorozabal, sopraan
Darío Llanos Javierre, piano

PROGRAMMA

Franz Liszt (1811-1

- Deux Légendes, St François de Paule:
marchant sur les flots
Edward Elgar (1857-1934)
- Sea Pictures op. 37

*Concert in de themaserie De zee
Zie blz 42-45 voor de toelichting bij dit thema.*

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Mélanie Bonis

VRIJDAG 17 OKTOBER 2025 | 20.15 UUR MÉLANIE BONIS

Met 'Portret van een vrouw' laat het Frank Bridge Pianokwartet u kennis maken met de muziek van een van de meeste getalenteerde vrouwelijke componisten uit de 19e eeuw. Mel (Mélanie Bonis) studeerde met klasgenoot Claude Debussy aan het Conservatoire de Paris. Haar werken ondertekende ze met 'Mel Bonis' om niet als vrouw herkend te worden en daarmee erkenning mis te lopen. Mel Bonis componeerde rond de 300 werken in laat-romantische stijl voor verschillende bezettingen. Haar werk wordt wel in verband gebracht met componisten als César Franck, Claude Debussy en Gabriel Fauré. Hoe er tegen vrouwelijke componisten werd aangekeken illustreert de opmerking van Camille Saint-Saëns. Nadat hij Bonis' eerste pianokwartet gehoord had, verklaarde de componist dat hij zich niet kon voorstellen dat een vrouw zulke muziek schreef.

UITVOERENDEN

Frank Bridge Pianokwartet:

Hans van Beelen, piano
Jacob Plooi, viool
Örzse Adam, altviool
Florien Hamer, cello

PROGRAMMA

Mélanie Bonis (1858-1937)
Pianokwartet no. 1 in Bes, op 69
Moderato
Intermezzo. Allegro Tranquillo
Andante
Final. Allegro ma non troppo

Pianokwartet no. 2 in D, op 124
Moderato
Allegretto
Lento
Final. Allegro

*Concert in de themaserie Donne!, Women, Femmes en Vrouwen
Zie blz 62-65 voor de toelichting bij dit thema.*

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Lena ter Schegget, Dmitri Ivanov, Lisa Eggen en Emma Besselaar, fotografie Foppe Schut

WOENSDAG 22 OKTOBER 2025 | 20.15 UUR BEETHOVEN

'131'

De voorstelling '131' van het Skazkakartaet draait om het veertiende strijkkwartet van Ludwig van Beethoven, één van de laatste strijkkwartetten die hij voltooide. Het is een werk waar Beethoven zelf erg trots op was en dat de muziekwereld sindsdien altijd heeft gefascineerd. Franz Schubert vond het zo mooi, dat hij het op zijn sterfbed nog één keer wilde horen, en zei toen: 'Nach diesem Werk, was bleibt uns noch zu schreiben?'

Het werk bestaat uit zeven delen, elk deel met een eigen karakter. Tussen de delen door zullen er brieven van Beethoven voorgelezen worden die een inkijkje geven in zijn leven.

Van een hartstochtelijke liefdesbrief tot het testament van Heiligenstadt, waarin hij overweegt om zijn leven te beëindigen maar uiteindelijk besluit dit niet te doen omdat hij nog zoveel muziek wil schrijven: hij kan de wereld nog niet verlaten.

UITVOERENDEN

Skazkakartaet:

Lena ter Schegget, viool
Dmitri Ivanov, viool
Duleen van Gunsteren, altviool
Emma Besselaar, cello

Ludwig von Beethoven (1770-1827)
- Strijkkwartet 14 opus 131

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Willem Pijper

Ton Bruynel

VRIJDAG 31 OKTOBER 2025 | 20.15 UUR

VERMEULEN, PIJPER, SCHAT, VAN BAAREN EN KOX

In samenwerking met het Conservatorium van Amsterdam en docent Ralph van Raat presenteert de Leidse Salon een viertal concerten met Nederlandse (piano)muziek uit de 20ste eeuw. Bekende en minder bekende componisten passeren de revue. Een leuk detail is dat drie van deze concerten worden gegeven door (piano)studenten uit het buitenland, een prachtige ontmoeting van culturen. Op dit concert wordt de hoofdmoot gevormd door de lijvige violonsonate van Matthijs Vermeulen en de pianocompositie 'Anathema' van Peter Schat.

UITVOERENDEN,

Carmen Sánchez Labrador, piano
Kris van der Plas, piano
Lucien Renette, viool

PROGRAMMA

- Carmen Sánchez Labrador, piano
- Willem Pijper (1894-19470)
 - Sonata
- Kees van Baaren (1906-1970)
 - Sonatina in memoriam Willem Pijper
- Peter Schat (1935-2002)
 - Anathema
- Hans Kox (1930-2019)
 - Capriccioso 'Quasi un' Illusione'
- Kris van der Plas, piano
- Lucien Renette, viool
- Matthijs Vermeulen (1888-1967)
 - Violin Sonata

Concert in de themaserie Nederlandse (piano) muziek in de 20ste eeuw
Zie blz 50-53 voor de toelichting bij dit thema.

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

DONDERDAG 6 NOVEMBER 2025 | 20.15 UUR

HEPPENER, BRUYNEL, DE LEEUW EN VAN SWEEDEN

In samenwerking met het Conservatorium van Amsterdam en docent Ralph van Raat presenteert de Leidse Salon een viertal concerten met Nederlandse (piano)muziek uit de 20ste eeuw. Bekende en minder bekende componisten passeren de revue. Een leuk detail is dat drie van deze concerten worden gegeven door (piano)studenten uit het buitenland, een prachtige ontmoeting van culturen. Op dit concert klinken 'Spinsels' van Robert Heppener en twee composities van Ton de Leeuw en Ton Bruynel.

UITVOERENDEN

Apollon Kalamenios, piano
Matvey Glukhovskiy, piano

PROGRAMMA

- Hans van Sweeden (1939-1963)
 - Drei Nachtstücke in memoriam Georg Trakl
- Robert Heppener (1925-2009)
 - Spinsels
- Ton Bruynel (1934-1998)
 - Toccate voor piano en klanksporen Ton de Leeuw (1926-1996)
 - Men Go Their Ways

Concert in de themaserie Nederlandse (piano) muziek in de 20ste eeuw
Zie blz 50-53 voor de toelichting bij dit thema.

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Mathieu van Bellen

Mathias Halvorsen, fotografie John Bosch

Rudolf Escher, 1960

WOENSDAG 12 NOVEMBER 2025 | 20.15 UUR

LA BOHÈME

Violist Mathieu van Bellen en de Noorse pianist/componist Mathias Halvorsen hebben een gigantisch project opgezet, het bewerken van de Puccini-opera 'La bohème'. De twee musici brachten de partijen van de solisten, het koor en het orkest terug tot een werk voor slechts viool en piano. Je hoort iedere maat van de opera en tegelijkertijd wordt het libretto geprojecteerd op een scherm waardoor men het verhaal kan volgen. Een magische ervaring, opera op kamermuziekformaat.

UITVOERENDEN

Mathieu van Bellen, viool
Mathias Halvorsen, piano

PROGRAMMA

Giacomo Puccini (1858-1924)
- La bohème

*Concert in de themaserie Opera
Zie blz 54-57 voor de toelichting bij dit thema.*

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

VRIJDAG 21 NOVEMBER 2025 | 20.15 UUR

ESCHER, VAN ROSENDAEL, KETTING EN KEURIS

In samenwerking met het Conservatorium van Amsterdam en docent Ralph van Raat presenteert de Leidse Salon een viertal concerten met Nederlandse (piano)muziek uit de 20ste eeuw. Bekende en minder bekend componisten passeren de revue. Een leuk detail is dat drie van deze concerten worden gegeven door (piano)studenten uit het buitenland, een prachtige ontmoeting van culturen.

Dit concert staat in het teken van het grote werk voor pianosolo van Rudolf Escher. Het tweede deel van de avond klinken werken van Keuris voor viool, klarinet en piano en solowerken van Otto Ketting en Jan Rokus van Roosendael.

UITVOERENDEN

Elizabeth Goh, piano
Michele Guerreri, piano

nnb, klarinet
nnb, viool

PROGRAMMA

Elizabeth Goh, piano
Rudolf Escher (1912-1980)
- Arcana Musae Dona

Michele Guerreri, piano
Jan Rokus van Roosendael (1960-2005)
- Events
Otto Ketting (1935-2012)
- Palace Hotel
Tristan Keuris (1946-1996)
- Muziek voor viool, klarinet en piano

*Concert in de themaserie Nederlandse (piano) muziek in de 20ste eeuw
Zie blz 50-53 voor de toelichting bij dit thema.*

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

Vera Kooper, Gerard Spronk en Nuala McKenna

DONDERDAG 27 NOVEMBER 2025 | 20.15 UUR UIT EINSTEINS VIOOLKIST

VERTELCONCERT

Dat Einstein een geniale wetenschapper was weten we, maar dat hij een zeer begaafd violist was is minder bekend. Tussen de geselecteerde werken door, vertelt Ab Nieuwdorp over Einsteins leven aan de hand van mooie, ontroerende en grappige verhalen en anekdotes; hierin zal met name worden ingegaan op de interessante band tussen wetenschap, muziek en de persoon Einstein, wiens liefde voor muziek weer tot leven wordt gewekt.

“Als ik geen wetenschapper zou zijn geweest, dan was ik waarschijnlijk musicus geworden. Ik denk vaak in muziek. Ik dagdream in

muziek. Ik zie mijn leven in muziek”, aldus Einstein.

UITVOERENDEN

Delta Piano Trio:

Vera Kooper, piano
Gerard Spronk, viool
Nuala McKenna, cello
Ab Nieuwdorp, verteller

PROGRAMMA

Werken van o.m. Wolfgang Amadeus Mozart, Ernst Bloch, Ludwig van Beethoven, Borislav Martinu, Franz Schubert en Fritz Kreisler.

€ 22,50 / studenten en jongeren tot 18 jaar € 12,-, leden 40% korting, koffie/thee inclusief

1

DE ZEE

1 Thema

De zee

In de serie 'De zee' horen we hoogromantische muziek, op evenzoveler dichterlijke zielenroerselen, die de emoties die de zee losmaakt verklanken. We horen Ming, het schelpdier van 500 jaar oud, dat het lijden van de zee bezingt. En we horen de instrumentatie van de golven en de wind. We staan aan het strand, zwemmen in de zee, lopen over het water, en

duiken diep onder water in het onderzeese leven, we mijmeren aan boord en laten ons in slaap wiegen op de golven.

Om te beginnen met de zee muziek die níét klinkt: er zijn weinig Nederlandse orkestwerken die ons de ligging van Nederland aan de zee in herinnering roepen. Het bekendste symfonische werk is Cornelis Doppers 'Zuiderzeesymfonie', geschreven in 1917. Daarnaast denken we ook bij de 'Piet Hein Rhapsodie' van Peter van Anrooij uit 1901 direct aan de zee. Beide componisten beijverden zich om Nederlandse liederen in hun composities te verwerken. Voor de rest is de spoeling erg dun, bovengenoemde werken zullen alleen al vanwege de grote bezetting niet passen in en bij de salon. Vanwege de orkestratie zouden we hetzelfde kunnen zeggen over het beroemdste orkestwerk dat aan de zee gewijd is: 'La Mer' van Claude Debussy. We prijzen ons gelukkig dat Tim Meuleman een hanteerbare sextetbewerking maakte van 'La Mer'. De bovengenoemde Cornelis Doppe bezorgde overigens als tweede dirigent van het Concertgebouworkest de Nederlandse première van 'La Mer'. 'La Mer' wordt gezien als een impressionistische compositie. Debussy werd geïnspireerd door het schilderij 'Impression, soleil levant' uit 1872 van Claude Monet. In drie delen wordt een atmosferisch beeld geschetst van de zee: 'De l'aube à midi sur la mer' (van zonsopgang tot de middag op zee), 'eux de vagues' (spel der golven) en 'Dialogue du vent et de la mer' (dialoog van de wind en de zee).

In de liedrecitals van Tim Kuypers en Irene Sorozabal raken we in vervoering door de heen en weer golvende emoties die de toppen en dalen van het menselijk gemoed bezingen.

Das Meer erglänzte weit hinaus
Im letzten Abendscheine;
Wir sassen am einsamen Fischerhaus,
Wir sassen stumm und alleine.

Der Nebel stieg, das Wasser schwoll,
Die Möwe flog hin und wieder;
Aus deinen Augen liebevoll
Fielen die Tränen nieder.
(Heinrich Heine 'Am Meer')

En 'Gruss vom Meer' van Friedrich von Schwarzenberg werd door Carl Loewe getoonzet.

Sei mir begrüßt in deiner Pracht,
Schwarzdunkles Meer!
Seid mir begrüßt in dunkler Nacht,
Ihr Sterne um mich her!

Das Meer schäumt hoch am Felsenriff,
Die Sterne blinken hell;
Die Fluten teilet unser Schiff
Und segelt fort gar schnell.

Und dort, wo jener Stern erglöhnt,
Dort ist das ferne Land,
Wo einst mir Lieb und Lust erblüht
An ihrer schönen Hand.

Und denkt sie meiner auch nicht mehr,
So denk' ich ihrer doch
Und sende über Fels und Meer
Ihr tausend Grüße noch.

In 'The Ming Passion' van ensemble VONK wordt de relatie van de mens met de zee bezongen. We horen het tweekleppig schelpdier Ming, tot 2016 het oudst levende dier op aarde, dat werd gedood tijdens wetenschappelijk onderzoek. We duiken in de almaar dieper wordende zee. We luisteren alsof we een schelp aan ons oor houden wanneer de zee zelf aan het woord komt. 'The Ming Passion' heeft de muzikale vorm, de structuur van een passie, er zijn koren, recitatieven en aria's. De passie laat ons zich verplaatsen in de belevingswereld van een schelpdier, wat maakte deze Noordkrop gedurende de 507 jaren van zijn leven mee?

En als u vaart, zwemt, langs het strand slentert of de onderwaterwereld wilt ontdekken? Luistert u dan mee naar Edward Elgars 'Sea Pictures'.

Where corals lie
The deeps have music soft and low
When winds awake the airy spray,
It lures me, lures me on to go
And see the land where corals lie.
The land, the land where corals lie.
(Richard Garnett 1835-1906)

[Johan Luijmes](#)

Concerten

DO 20 FEB	LA MER	BLZ 15
WO 26 MRT	THE MING PASSION	BLZ 20
WO 7 MEI	SEA FEVER	BLZ 26
VRUJ 10 OKT	SEA PICTURES	BLZ 33

2

VERVOLGDE COMPONISTEN IN DE TWEEDE WERELDOORLOG

2 Thema

Vervolgde componisten in de Tweede Wereldoorlog

De Leidse Salon programmeert in samenwerking met de Leo Smit Stichting opnieuw een serie concerten, gewijd aan componisten die in de Tweede Wereldoorlog vervolgd werden. De serie centreert zich rondom Dick Kattenburg, Rosy Wertheim en Bob Hanf. Eleonore Pameijer, de drijvende kracht achter de Leo Smit Stichting stelde dit drieluik samen.

In 'De Blues van Dick Kattenburg' wordt het oorlogsverhaal van de Joodse componist Dick Kattenburg (1919-1944) en zijn leermeester Leo Smit (1900-1943) verbeeld.

Tevens klinkt er muziek van Marius Flothuis, die in Kamp Vught gevangen zat wegens verzetsactiviteiten. In dit kamp organiseerden gevangenen muziekavonden voor elkaar. Marius Flothuis schreef daarvoor in het kamp een aantal werken.

De voorstelling maakt invoelbaar hoe deze getalenteerde levenslustige componisten worstelen met discriminatie, terreur en inperking van hun vrijheid. Zij reageren heel verschillend op de oorlog.

Leo Smit en zijn vrouw Lientje durven niet onder te duiken. Voor de zekerheid knipt Leo Smit eigenhandig zijn naam van al zijn partituren af, zodat ze niet meer herkenbaar zijn als werk van een joodse componist. Begin april 1943 worden zij opgepakt en via de Hollandse Schouwburg op transport gesteld naar kamp Westerbork. Eind april gaan zij op transport naar vernietigingskamp Sobibor, waar ze direct na aankomst worden vermoord.

Dick Kattenburg duikt onder, hij blijft componeren. Ook zijn lessen bij Leo Smit gaan door zolang het nog kan. Op 5 mei 1944 wordt hij opgepakt, waarschijnlijk tijdens een razzia in een bioscoop. Kort daarna, op 19 mei 1944, wordt hij naar Auschwitz gedeporteerd en vermoord. Een aantal jaren geleden werd een koffer met zijn composities teruggevonden op een zolder in Laren. Marius Flothuis overleeft de oorlog, na vele ontberingen in Kamp Oranienburg Sachsenhausen en een verschrikkelijke 'dodenmars' die 12 dagen duurt. De muziek van deze componisten is niet droevig, in tegendeel. Hun werken klinken fris, levendig en swingend.

In het tweede vertelconcert in deze serie 'Le Tsigane dans la Lune' staat Rosy Wertheim

centraal. Rosy Wertheim komt uit een deftig Joods-Amsterdams bankiersgezin. Zij is zeer muzikaal en tegelijkertijd zeer maatschappelijk betrokken.

Zij leidt het koor met de 'Eilandkinderen' joodse kinderen van de (voormalige) eilanden Uilenburg, Marken, Vlooienburg en Rapenburg. Ook dirigeert ze vrouwenkoren en schrijft daar muziek voor. Samen met vrienden organiseert ze concerten in het Volkshuis, ook in de arme joodse buurt in Amsterdam.

Wertheim is een van de eerste Nederlandse vrouwelijke componisten die een conservatoriumopleiding voltooit. Ze geeft daarna zelf muziekles. In 1929 vertrekt ze voor zes maanden naar Parijs, waar het haar zeer goed bevalt. Uiteindelijk blijft ze er zes jaar. Ze heeft een 'Salon' aan huis en ontvangt componisten, musici en andere kunstenaars. Ze is correspondent voor Nederlandse kranten die ze voorziet van muzieknieuws.

Uit nieuwsgierigheid reist ze naar Wenen, waar ze les neemt bij Karl Weigl. Maar haar hart licht duidelijk bij de Franse muziek. Vervolgens blijft ze enige tijd in Washington en New York, waar ze lezingen geeft voor het Composers' Forum Laboratory. In 1939 keert ze terug naar Nederland. Haar werken maken internationaal furore en ook in eigen land is ze populair. De muziek van Wertheim is gelaagd en complex, maar tegelijk ook lyrisch en harmonieus. Tijdens de oorlog moet Wertheim onderduiken en dat komt haar productiviteit als componist niet ten goede. In 1949 overlijdt Wertheim aan kanker. Zij laat ongeveer tachtig zeer boeiende composities na. Sinds enkele jaren is er hernieuwde belangstelling voor de muziek van Wertheim.

De themaserie wordt besloten met een vertel-

concert gewijd aan Bob Hanf, een bijzondere violist, componist, schilder en schrijver. U hoort zijn muziek maar ook een aantal absurdistische teksten en gedichten van zijn hand.

Bob (geboortenaam: Robert) wordt in 1894 geboren in Amsterdam. De familie Hanf komt uit Duitsland, uit een oud joods Boheems geslacht. Bob groeit op in een muzikaal gezin en speelt viool. Op jonge leeftijd krijgt hij tekenles van de bekende schilder George Hendrik Breitner. Hij begint, op aandrang van zijn vader, een studie chemie en bouwkunde aan de Technische Hogeschool in Delft. Daar maakt hij boeiende schetsen van zijn docenten en van zijn mede-studenten, maar studeert weinig. Samen met de componisten Ignace Liliën en Harold C. King richt hij 'De Coornschuer' op, een zolder waar kunstenaars en schrijvers samen komen. Hij raakt bevriend met de schrijvers Hendrik Marsman en Simon Vestdijk, die hem ook noemen in hun werk.

Terug in Amsterdam neemt Bob vioolles bij Louis Zimmerman. Ook begint hij te componeren. Dit laatste past beter bij zijn rustige contemplatieve aard. Daarnaast schrijft hij verhalen en gedichten. Tijdens de oorlog moet hij onderduiken. Het boekje 'Mijmeringen over de nachtzijde van het leven' wordt illegaal uitgegeven door De Bezige Bij in 1944. Hanf componeert en tekent – naast zijn schrijfwerk – door, ook tijdens zijn onderduik. Op 23 april 1944 wordt het adres van Bob Hanf, het Suikerhofje aan de Prinsengracht, verraden. Alle onderduikers en verzetsmensen op dat adres worden opgepakt. Enige weken later wordt hij vanuit de strafbarak in Kamp Westerbork gedeporteerd naar Auschwitz, waar hij op of omstreeks 30 september 1944 wordt vermoord. Zijn tekeningen en schilderijen bevinden zich in o.a. het Rijksmuseum, het Stedelijk Museum en het Joods Museum. (Eleonore Pameijer)

Concerten

WO 5 MRT	DE BLUES VAN KATTENBURG	BLZ 17
DO 24 APR	ROSY WERTHEIM	BLZ 24
DO 25 SEP	BOB HANF	BLZ 31

3

'NEDERLANDSE (PIANO)MUZIEK IN DE 20STE EEUW'

3 Thema

'Nederlandse (piano)muziek in de 20ste eeuw'

In 2025 staan er vier concerten van 'Nederlandse (piano)muziek in de 20ste eeuw' geprogrammeerd. Drie van deze concerten zullen worden gegeven door studenten van het Conservatorium van Amsterdam, gecoacht door Ralph van Raat. In elk van deze drie concerten staat een belangrijk Nederlands 20ste-eeuws sleutelwerk voor piano centraal. De rest van het programma bij deze concerten wordt ingevuld met werken van andere Nederlandse componis-

ten. Sommige bekend en andere wat minder bekend. De grote werken die in dit drieluik de revue passeren zijn de 'Vioolsonate' van Matthijs Vermeulen op 31 oktober, 'Spinsel' van Robert Heppener op 6 november en 'Arcana' van Rudolf Escher op 21 november.

Matthijs Vermeulen (1888 - 1967) was een erg eigenzinnige componist. Zijn muziek is kenmerkend voor alles wat niet traditioneel is. Vermeulen wees traditionele vormen en tonaliteit af in zijn composities. Er was eigenlijk maar een ding dat belangrijk voor hem was: expressie. Zijn muziek zit vol met pure expressie, zowel in de vorm, melodieën, ritmes als wel in de harmonieën. Wat het voor Vermeulen moeilijk maakte is dat hij in deze tijd publiek en uitvoerders nodig had die open stonden voor alle soorten muziek. Dit was gecompliceerd in een tijd met veel extremen: de opkomst van de twaalftoonstechniek, de opkomst van een neo-klassieke stijl en het behouden van de romantische stijl. Het hielp niet dat Vermeulen nauwelijks of geen rekening hield met hoe hij zijn composities noteerde. Zijn muziek was daardoor vaak erg ingewikkeld. Zijn vioolsonate uit 1925 is hierin geen uitzondering. Het is ingewikkelde muziek die desondanks vol zit met expressie en emotie. In het concert met Vermeulens vioolsonate staan er verder stukken op het programma die ook hun expressiviteit voornamelijk uit melodieën en ritmiek halen. Zo klinkt de 'Sonata voor piano' van Willem Pijper. Een streng ritme en de voor Pijper kenmerkende bitonaliteit (het gebruik van twee verschillende toonstelsels) vormen de basis voor deze sonate. Van leerlingen van Pijper en van leerlingen van leerlingen van Pijper zal in deze serie concerten een aantal composities worden gespeeld. Zo klinkt de sonatine 'In memoriam Willem Pijper' van Kees van Baaren, het Capriccioso 'Quasi un' Illusione' van Hans Kox. En als laatste noemen we het belangrijke werk 'Anathema' van Peter Schat. Schat 'doorbreekt de vloek', genaamd serialisme.

'Spinsel' (1986) van Robert Heppener (1925 - 2009) is een solo pianostuk dat volledig

is doorgecomponeed. Het stuk heeft geen vaste structuur, maar 'spint' alsmaar door. Heppener bevond zich niet in het seriële kamp en behoort tot de componisten die vrijwel vergeten lijken. Verder klinken op dit concert de duistere 'Drei Nachtstücke in memoriam Georg Trakl' van Hans van Sweeden die op zijn beurt erg is beïnvloed door componisten zoals Alban Berg. Het concert wordt aangevuld met 'Toccare voor piano en klanksporen', van Ton Bruynèl waarbij de klank van de piano wordt versmolten met elektronische klanken. Dit is het enige stuk in deze drie concerten dat elektronische geluiden bevat. Tenslotte is Ton de Leeuw vertegenwoordigd met 'Men go their ways'. In deze compositie wordt het concept van een Haiku gemengd met muziek, waarbij de interpretatie niet bij de pianist ligt, maar bij de luisteraar.

In het derde concert in deze serie is er plaats ingeruimd voor het grote pianowerk 'Arcana Musae Dona' van Rudolf Escher (1912-1980). Deze vierdelige suite (1944) uit de Tweede Wereldoorlog komt voort uit een serie eerdere stukken die een zwaarte en soms ook donkerheid hebben gekregen vanwege de omstandigheden. Escher heeft een groot deel van zijn partituren verloren tijdens het bombardement in Rotterdam en de Duitse bezetting. De titel 'Arcana' is vertaald 'geheim middel', en verwijst waarschijnlijk naar de inspiratie voor het componeren die voor Escher een uitweg bood in deze tijd van oorlog. In 'Arcana' lijkt docent Willem Pijper mee te kijken. Een van de meest karakteristieke eigenschappen van de muziek van Pijper en zijn leerlingen is namelijk het gebruik van de eerdergenoemde bitonaliteit. In 'Arcana' combineert Escher deze moderne techniek met onder andere vormtechnieken uit de barok en de renaissance, door het com-

poneren van een toccata en een chaconne. Verder staat er in dit concert geprogrammeerd 'Events' van Jan Rokus van Roosendaal, een stuk dat erg is geïnspireerd door 'Movements' van Stravinsky, maar ook voelt als improvisatie. Otto Ketting was één van de belangrijkste componisten van de zogeheten 'Rotterdamse School'; van hem klinkt 'Palace Hotel'. En we noemen 'Muziek voor viool, klarinet en piano' van Tristan Keuris. Een kleurrijk trio waarin verschillende atmosferen elkaar afwisselen.

Het vierde concert in de serie met Nederlandse pianomuziek is gewijd aan componist en pianist Hans Henkemans. De briljante musicus genoot bekendheid vanwege zijn vertolking van de pianowerken van Claude Debussy. In de jaren '60 werd Henkemans in het tumult van onder andere de notenkrakersacties volledig afgeschreven. Dirigent en pianist Ed Spanjaard wierp zich op als hoeder van de nalatenschap van Henkemans. Pianist Matthias Spee werd gegrepen door de muziek van Henkemans en toont zich een warm pleitbezorger van de 'gecancelde' Henkemans. (Kris van der Plas)

Concerten

DO 3 APR	HANS HENKEMANS	BLZ 21
VRIJ 31 OKT	VERMEULEN, PIJPER, SCHAT, VAN BAAREN EN KOX	BLZ 36
DO 6 NOV	HEPPENER, BRUYNEL, DE LEEUW EN VAN SWEEDEN	BLZ 37
VRIJ 21 NOV	ESCHER, VAN ROOSEDAAL, KETTING EN KEURIS	BLZ 39

4

OPERA

4 Thema

Opera

Wanneer we het over opera hebben dan denken we meestal aan de mengvorm tussen toneel en muziek die, als we het een beetje ruim nemen, vanaf de 16de eeuw in Italië ontwikkeld werd. De menselijke emotie in het (liefdes) drama en de verklanking van de Griekse tragedies veroverde langzamerhand de concertzalen. Nederland kent al decennia een rijk ontwikkelde operacultuur

met maar liefst drie operagezelschappen. Niet voor niets werd de Nederlandse Opera in 2016 onderscheiden als de beste in de wereld. In het genre wordt parallel aan de ontwikkelingen in de kunst uitbundig geëxperimenteerd.

De geschreven muziekgeschiedenis verhaalt van een steeds verder uitdijende hoeveelheid aan 'ondersoorten' binnen het genre van de opera. Intussen gaat het van de opera seria uit de 17de eeuw tot de smartphone-opera die zoals de naam al aangeeft, alleen te beluisteren en te bekijken is via een mobiele telefoon. Dat klinkt dan als een gimmick uit de digitale wereld, maar vanaf 1920 werden er bijvoorbeeld al opera's speciaal voor de radio gecomponeerd en dat niet door de minste componisten. Ook is het al lang gewoon om 'live' uitgevoerde opera's in de Met, het grootste operagezelschap in de VS, te bekijken in een Nederlandse bioscoop. Muziekfilms, rockopera's et cetera, een precieze omschrijving van welk deksel wel of niet op het potje opera past, laten we aan de critici.

De Leidse Salon presenteert een vijftal concerten rondom het genre. Stelt u zich geen ingenieus ontworpen decors voor waarin op doek geschilderde landschappen, stadsgezichten en romantisch tuinaferelen het uitzicht vormen. We houden het bij de muziek. En om het nog nader te preciseren: we houden het in een drietal concerten alleen bij de noten en dan nog alleen de noten zonder tekst. Is dat nog wel opera?

Het programma met 'La bohème' dat violist Matthieu van Bellen en pianist Matthias Halvorsen presenteren begon als een experiment van het duo met het doel zich te verdiepen in opera. Ze misten in het genre opera, wanneer ze dat met hun 'eigen' viool-pianorepertoire vergeleken, vaak de grote lijnen en de vormen zoals ze die bijvoorbeeld kennen uit een Beethoven-sonate. Ze realiseerden zich dat als er al opera's werden gearrangeerd, het vrijwel altijd alleen om de aria's gaat. Van Bellen en Halvorsen gingen daarom de uitdaging aan om een

hele opera naar hun hand te zetten. Het werd een klus die meer dan een jaar in beslag heeft genomen. Het duo is verslingerd geraakt aan 'La bohème' van Puccini. Ze hebben na de concertervaring dat hele intieme scenes, zoals de dood van Mimi, in een setting in een kleine zaal op zakformaat, soms sterker werken dan diezelfde scenes in een grote concertzaal. In de uitvoering worden de verhaaltteksten geprojecteerd.

Pianist Camiel Boomsma maakt opnieuw zijn opwachting in de Leidse Salon na een eerder optreden naar aanleiding van de uitgave van zijn 'Brieven aan de meesters'. In een van de brieven, gericht aan Richard Wagner, deelt hij zijn bewondering voor de opera's van de Duitse romanticus. Boomsma schrijft in een van zijn brieven aan Wagner:

*Geachte heer Wagner,
U legde de opera Siegfried waaraan u al was begonnen opzij, om Tristan en Isolde te componeren. Een prachtig gegeven, dat enorme verlangen om die muziek te schrijven en de uiteindelijke muziek zelf, die ook vol verlangen zit. Hoe kon u deze muziek, die onvergelijkbaar is met welke muziek dan ook uit die tijd, op papier krijgen? Voor mij een eeuwig schitterend raadsel.*

'It must so be' schreef u in een van uw afscheidsbrieven aan Mathilde Wesendonck, voor wie u groet gevoelens koesterde. Ook uw persoonlijk leven ten tijde van Tristan und Isolde lijkt sterk verbonden met de muziek zelf. Voelde u iets waarvan u wist dat als u het niet naar klank zou vertalen, het nooit zou gebeuren?

In een trailer ter gelegenheid van een cd-presentatie met Wagnertranscripties zien we Boomsma die een ware bedevaart naar Bayreuth maakt en toegang tot het woonhuis van

Wagner krijgt en om het nog mooier te maken, Wagner op de vleugel van Wagner speelt. Een prachtig voorbeeld van een musicus die in de ban komt van een componist.

Het derde operaconcert met de spreekwoordelijke Lieder ohne Worte, opera zonder gezongen tekst, is gewijd aan de Carmina Burana van Carl Orff. Zoals boven vermeld zullen we niet elk programma beoordelen op de kenmerkende eigenschappen van het genre. Want misschien moeten we de Carmina eerder kwalificeren als een oratorium. Pianist Ralph van Raat zette zijn tanden in deze kluif. Orff zelf was bijzonder tevreden met zijn compositie getuige de verzuchting tegen zijn uitgever na de premiere:
Alles wat ik tot nu heb geschreven en u helaas gedrukt heeft, kan de prullenbak in. Met Carmina Burana beginnen mijn verzamelde werken.'

In een ander concert binnen de reeks die we ook 'opera in zakformaat' hadden kunnen noemen, slaat het Fikakwintet een lichtere toon aan. Met de uitvoering van Mozarts 'Idomeneo' bouwt ze voort op een bewerking die acteur Frank Groothof maakte. U hoort het mythische verhaal over de koning van Kreta die na de Trojaanse oorlog door de god Poseidon gedwongen wordt zijn zoon te offeren. Het is een oeroud gegeven dat verhaalt van de macht van de goden over de mens, de keuzes die de mens moet maken en de weerstand die de goddelijke macht oproept.

Wanneer u tenslotte het concert van sopranen Linsey Coppens en Esther Kouwenhoven en pianist Daan Boertien bijwoont, rolt u van de ene aria in de andere en van de ene naar de andere opera. Tijden, plaatsen en landsgrenzen vervagen bij het concert dat samengesteld is uit aria's uit opera's van Gioachino Rossini, Wolfgang Amadeus Mozart, Giacomo Puccini,

Kurt Weill, Christoph Willibald Gluck, Charles Gounod en Léo Delibes. Al met al wordt deze verzameling aria's tot een nieuwe opera aangeesmeed onder de titel 'Sisters before Mistresses'. Het laat zich raden dat de man of, om het te nuanceren, een bepaald soort man, getuige de titel van het programma, in deze patchworkopera flink op zijn nummer wordt gezet.

Een serie concerten waarin grote gevoelens in een kleine zaal klinken.

Johan Luijmes

Concerten

VRIJ 7 FEB	IDOMENEO	BLZ 13
DO 10 APR	CARMINA BURANA	BLZ 22
DO 15 MEI	WAGNERTRANSCRIPTIES	BLZ 27
VRIJ 19 SEP	SISTERS BEFORE MISTERS	BLZ 30
WO 12 NOV	LA BOHEME	BLZ 38

5

HET EINDE

5 Thema

Het Einde

'Er zal geen tijd meer zijn', citeert Olivier Messiaen de engel uit het bijbelboek Openbaringen. In zijn beroemdste geworden compositie, het 'Quatuor pour la fin du temps' schrijft Messiaen in het voorwoord dat de modi, de door hem gebruikte toonladders, bedoeld zijn om de luisteraar dichterbij de eeuwigheid te brengen. Het ritme onttrekt zich aan een gangbaar metrum en haalt ons uit het tijdelijke. Een formulering die doet denken aan de Twentse uitdrukking dat je 'uit de tijd bent

gekomen' wanneer je overleden bent. Het zal voor de luisteraar, vertrouwd of niet met het werk van Messiaen, een wekkerend fenomeen zijn: het verdichten en verdwijnen van het gevoel van tijd.

Messiaen had als uitvoerder de gewoonte zijn eigen tempo-aanduiding 'extremement lent' uiterst serieus te nemen. De 'gelovig geboren' componist refereert in het voorwoord ook nog eens aan de tijd door te verklaren waarom het Quatuor acht delen bevat. God schiep de aarde in zes dagen, de zevende dag, de rustdag werd verlengd tot een achtste, de dag van het eeuwige licht. In de korte beschrijving van de delen komt Messiaen herhaaldelijk terug op de tijdloosheid in de oneindigheid. En aan het einde van zijn voorwoord schrijft Messiaen: wees niet bang om te overdrijven in de uitvoering van de voorgeschreven dynamiek, de accelerando's en de ritardando's. De ontstaansgeschiedenis van dit indrukwekkende werk is voer voor mythevorming en tal van overdrijvingen. De barak in het krijgsgevangenenkamp waar de première plaats vond was volgens sommigen afgeladen vol met 5000 luisteraars, andere bronnen houden het op 500. Messiaen werd in het kamp gestimuleerd te componeren want 'musici konden geen soldaten zijn, en dus ook niet tot de vijand behoren', citeerde cellist Etienne Pasquier de kampbewakers. Het Quatuor gunt ons het zicht op de eeuwigheid zoals Messiaen die ervoer.

Een andere kijk op de tijd bieden de teksten van de door Hugo Distler getoonzette 'Totentanz'. De Noordduitse componist wisselde in zijn koorwerk uit 1934 gezongen motetten af met gesproken teksten. De gezongen tekst was ontleend aan gedichten van Angelus Silesius uit 1675 en de alternerend gedeclameerde gedichten werden in 1934 geschreven door Johannes Klöcking. In de teksten wordt beurtelings het aardse leven tegen het eeuwige afgezet.

Freund, wer in jener Welt
will lauter Rosen brechen,
den müßen z'vor allhier

die Dornen g'nugsam stechen.

En in een later vers;

Die Seele, weil sie ist geborn zur Ewigkeit,
hat keine wahre Ruh in Dingen dieser Zeit.
Drum ist's verwunderlich, daß du die Welt so
liebst und auf's Vergängliche dich allzusehr
begibst.

De dood noodt een reeks personages ten dans, een verzameling die te zien was op de muren van de Lübeckse Mariakerk. Achtereenvolgens verschijnen de keizer, de bisschop, de edelman, de arts, de koopman, de soldaat, de kluizenaar, de landbouwer, de grijsaard en het kind ten tonele.

Ze worden toegesproken door de dood en gewezen op hun misstappen. De een na de ander probeert de dood te vermurwen en vraagt om nog wat meer tijd van leven. Alleen de grijsaard is blij dat de dood hem eindelijk gevonden heeft.

O Tod, wie hab ich auf dich geharrt!
War allzu lang mein Leidensfahrt.
Konntest mich armen Alten nicht finden?
War dir gesetzt, zu strafen mein Sünden?
Krankheit ist wohl eine schwere Plag,
wie die Welt heut fährt, ich nicht sehen mag.—
So wolle Gott meine Fehle vergeben,
mich einlassen in sein ewiges Leben.

Zelfs het kleine kind ontkomt niet aan de ontmoeting met de dood.

O Tod, wie soll ich das verstehn,
ich soll tanzen und kann nicht gehn?
wie magst du deinen Ruf anheben,
daß ich soll sterben vor meinem Leben,
abscheiden, eh ich angekommen,
eh denn gegeben, werden genommen?
Wie weinet meine Mutter so sehr!

O gib mich der Erden wieder her!

Silesius dichtte troostend:

Die Seele, welche hier noch kleiner ist als klein,
wird in dem Himmelreich der schönste Engel
sein.

De voorstelling van de 'Totentanz' zoals die op de muren van de Mariakerk was overigens ook niet het eeuwige leven beschoren. De kerk met de 'Totentanz' werd in 1942 door Britse geallieerden gebombardeerd.

In het derde concert gaan we wat de teksten betreft verder terug in de tijd maar is de muziek grotendeels nieuw gecomponeerd. In 'HELL!' gebruikt componist Boudewijn Tarenskeen teksten uit 'La Divina Comedia', het grote gedicht van Dante Alighieri uit het begin van de 14de eeuw. Op een denkbeeldige reis daalt Dante af naar de hel en zal hij na de beklimming van de louteringsberg het goddelijke licht van het paradijs zien. Het door de schrijver tot 'Comedia' gedoopte epos zal zijn roem ongetwijfeld te danken hebben aan de levensstadia die hij beschrijft. De reis door de hel lijkt in de afgelopen zeven eeuwen het meest tot de verbeelding gesproken te hebben. De negen zogenoemde kringen van die hel herbergen de verschillende zielen die zich naar aard en ernst van hun zonden in specifieke kringen ophouden. De wellustigen, gierigen, vraatzuchtigen, bedriegers, verraders en alle mogelijke zondaars worden daar op hun plaats gezet.

In navolging van de tot de verbeelding sprekende teksten werden er in de eeuwen na de Divina Comedia naar Dantes beschrijvingen ook talloze kunstwerken vervaardigd. Van Botticelli tot Delacroix tot... Tarenskeen. De reis die Dante in de Commedia maakt staat in

veel kunstwerken voor de innerlijke weg die mensen op aarde afleggen. De beschrijving van moeilijkheden, loutering en uiteindelijke verlossing, is een klassiek gegeven dat na Dantes Comedia navolging vindt in talloze geschreven en geschilderde kunstuitingen.

Tarenskeen componeerde 'HELL!' in drie delen analoog aan de Comedia: Inferno, Purgatorio en Paradiso. In 'HELL!' van Tarenskeen vermengt de tekst van Dante zich met een verhaal van een sopraan die op theaterlijke wijze afstand neemt van de liedkunst. 'HELL!' is een meerlagige muziektheatrale compositie die de verschrikkingen deelt die ons in de hel ten deel kunnen vallen. Tarenskeen heeft dezelfde (Indonesische) roots als de Bernadeta Astari, de zangeres die met pianist Gerard Bouwhuis 'HELL!' vertolkt. In de tekst, de muziek maar ook in de gestiek van de zangeres duiken zo nu en dan Javaanse elementen op.

In 'HELL!' wisselen, net als in Distlers 'Totentanz', gezongen en gesproken woord elkaar af. Het drieluik 'HET EINDE' neemt ons driemaal mee op een -tijdloze- reis door een parallelle wereld.

Johan Luijmes

Concerten

WO 22 JAN	DISTLERS TOTENTANZ	BLZ
DO 13 MRT	HELL!	BLZ
DO 22 MEI	QUATUOR POUR LA FIN DU TEMPS	BLZ

6

DONNE!, WOMEN, FEMMES EN VROUWEN

6 Thema

DONNE!, WOMEN, FEMMES EN VROUWEN

Een docent, een dirigent, een mecenas, een verzetsheld, een lesbienne avant la lettre, een feminist, cellist, kunstenaar, orkestmanager, suffragette, of een combinatie van elementen uit deze opsomming. De vrouwen die in de 'Vrouwenserie' figureren hebben zich naar de mores van hun tijd, aan de mannelijke dominantie ontworsteld.

Het lijkt of er steeds meer verhalen, composities en kunstwerken over en van vrouwen uit de vergetel-

heid worden gehaald. Daarbij moet wel aangetekend worden dat de vrouwen die hun talenten konden ontwikkelen, de meeste in deze serie aan het eind van de 19de en begin 20ste eeuw, het geluk hadden uit vooruitstrevende milieus afkomstig te zijn.

Ontelbare vrouwen hadden niet het geluk om op te groeien in een muzikaal gezin zoals dat van de zusjes Boulanger in het Frankrijk van de vroege 20ste eeuw. Huisvriend Gabriel Fauré stimuleerde Nadia en Lili. Ook het gezin inspireerde: vader Ernest won op 19-jarige leeftijd de prestigieuze Prix de Rome. Dochter Lili deed hem dat op dezelfde leeftijd na. Haar composities worden ook nu nog hogelijk gewaardeerd. Haar zus Nadia werd vooral bekend als docent. Wanneer we de carrières van componisten in Amerika bestuderen hebben er zeker 600 les van Nadia Boulanger gehad. Nadia werd onder andere gesteund en gestimuleerd door mecenas Winnaretta Singer -Princesse de Polignac. Een onafhankelijke vrouw die met haar fortuin, verworven uit de nalatenschap van haar vader, de uitvinder van de Singer-naaimachine, talloze kunstenaars ondersteunde. Een wereld die daarbij tot de verbeelding spreekt is die van de Parijs salons. In de 'belle époque', een nostalgische term die tussen de beide wereldoorlogen gebruikt werd om de voorafgaande periode van betrekkelijke rust te idealiseren, werd ook de middenklasse welvarender. In voorgaande eeuwen was alleen de aristocratie in de gelegenheid om de kunst te steunen. Nu konden in de beschermde omgeving binnenshuis de kunsten bloeien vanwege de particuliere giften aan componisten, musici, schilders en schrijvers. Vrouwen, die niet geacht werden een maatschappelijke carrière op te bouwen wierpen zich op als beschermers van de kunsten. De vorm van avonden waar professionele musici hun opwachting maakten in een publiek van rijke middenklasse, bourgeoisie en aristocratie stimuleerde ook de ontwikkeling van de kunsten.

Zo groeiden bijvoorbeeld de salons van de boven genoemde Winnaretta Singer uit tot ware broedplaatsen waar de nieuwste ontwikkelingen in de kunsten gehoord en gezien

mochten worden. Singer, die zelf piano en orgel speelde, had naar verluid een uitstekend gevoel voor nieuwe ontwikkelingen. Het feit dat Gabriel Fauré, Maurice Ravel, Igor Stravinsky, Erik Satie, Francis Poulenc, Manuel De Falla en Nadia Boulanger haar salons frequenteerden zegt daarbij genoeg.

Mel (of Mélanie) Bonis is het middelpunt van een van de andere concerten waarin vrouwen een hoofdrol spelen. Bonis kreeg dankzij het feit dat haar talent door niemand minder dan César Franck ontdekt werd, de mogelijkheid om aan het Parijse conservatorium te studeren. Een studie werd haar door haar ouders gegund, niet zozeer om als professioneel musicus carrière te maken, als wel om zich met een muzikale ontwikkeling voor te bereiden op een rol als 'vrouw-van'. En geheel in de lijn van de traditie waarin vrouwen geacht werden als echtgenote een representatieve functie te vervullen trouwde ze met een rijke weduwnaar om zich pas veel later na diens dood weer te kunnen wijden aan de muziek.

Op het programma van het concert door het New Phoenix Ensemble staat werk van een aantal componisten uit de 20ste eeuw. Er klinken trio's van de Franse Claude Arrieu (pseudoniem voor Louise Marie Simon), de Australische Myriam Hyde, de Brits-Amerikaanse Rebecca Clarke, de Oostenrijkse-Amerikaanse Vally Weigl en de Nederlandse Rosy Wertheim. De joodse Wertheim overleefde de oorlog door onder te duiken. Verzetsstrijder, dirigent en orkestmanager Frieda Belinfante, aan wie een concert gewijd wordt met muziek van onder andere haar geliefde Henriette Bosmans, verklaarde als één van die vooruitstrevende onafhankelijke vrouwen, 50 jaar te vroeg geboren te zijn. Nog bijna 50 jaar eerder componeerde suffragette Ethyl Smith, waar-

van we het trio voor klarinet, viool en cello programmeren, 'The March of the Women', het volkslied van de vrouwenkiesrechtbeweging in het Verenigd Koninkrijk op de tekst van Cicely Hamilton:

Shout, shout, up with your song!
Cry with the wind for the dawn is breaking;
March, march, swing you along,
Wide blows our banner and hope is waking.
Song with its story, dreams with their glory,
Lo! they call, and glad is their word!

Johan Luijmes

Concerten

DO 30 JAN	ONE LIFE TO LIVE	BLZ 12
VRIJ 21 MRT	FRIEDA!	BLZ 19
WO 16 APR	LILI & NADIA BOULANGER	BLZ 23
VRIJ 2 MEI	DONNE!	BLZ 25
VRIJ 17 OKT	MÉLANIE BONIS	BLZ 34

A faded, grayscale portrait of a man with a full beard and mustache, wearing a dark suit and a white shirt with a dark tie. The number '7' is centered in a red circle over his forehead.

7

RUSSISCH

7 Thema

Russisch

Op 24 februari 2022 viel Rusland met een enorme legermacht Oekraïne binnen. Internationale verontwaardiging was het gevolg. Voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog was een land op het Europese continent een ander land binnengevallen. Ook vreesden velen het uitbreken van een grote oorlog tussen het Westen en Rusland.

In de hierop volgende dagen werden allerlei veel culturele evenementen geschrapt die met Rusland te maken hadden. Zo

goiden activisten bij Museum Hermitage aan de Amstel de ruiten in en moest daar een tentoonstelling met avant-garde kunst uit Sint-Petersburg sluiten.

In Haarlem werd een paar dagen na de Russische invasie een streep gezet door een 48-uur durend Tsjaikovski- en Strawinsky-festival in de lokale Philharmonie. De reden hiervoor was dat het nu niet gepast zou zijn om Russische muziek te laten klinken. In het Concertgebouw in Amsterdam werden in de weken hierop musici uit Rusland aan de tand gevoeld of zij Poetin al dan niet steunden. Zo ja, dan konden ze een optreden in het Nederlandse muziekwalhalla wel vergeten. Een twijfelgeval, zoals de Russisch-Griekse dirigent Teodor Currentzis, wiens orkest door Gazprom werd gefinancierd, mocht weliswaar het podium op, maar werd op de stoep van het Concertgebouw op boegeroep onthaald.

In Oekraïne zelf werden Russische romans van Alexander Poesjkin en Fjodor Dostojevski door de papierversnipperaar gedraaid, omdat zij de grootsheid van hun land hadden bezongen en daardoor als imperialisten werden gezien. Ook werk van de in Kyiv geboren en opgegroeide Michail Boelgakov werd verboden, omdat hij het Oekraïens ooit een primitieve taal had genoemd. De 20ste-eeuwse dichter Joseph Brodsky was hen in 2014 al voorgegaan, als gevolg van zijn uitspraak dat de Krim van Rusland was en moest blijven.

Maar terug naar de muziek. Je kunt Tsjaikovski (1840-1893) ervan beschuldigen dat hij met *Overture 1812* een bombastisch werk had gecomponeerd over de overwinning op Napoleon. Het werk was in opdracht van de tsaar gecomponeerd ter gelegenheid van de inwijding van de Christus Verlosserskerk in Moskou, de stad die het zwaarst geleden had onder de Franse invasie. Kanonschoten en klokgelui zijn aan het einde van de verder romantisch klinkende noten het hoogtepunt van het Russisch nationalisme in dat stuk. Maar om Tsjaikovski ervan te beschuldigen dat hij

een nationalist en imperialist is, gaat toch wat ver. Eerder moet je hem zien zoals Klaus Mann hem in zijn biografische roman *Symphonie Pathétique* neerzet: als een bezeten kunstenaar, die vanwege zijn geaardheid mogelijk tot zelfmoord werd gedwongen en dus ook leed onder zijn tijd.

Als je het over Strawinsky hebt en overweegt hem te cancelen, moet je eerst bedenken dat hij sinds 1914 zijn geboorteland niet wilde bezoeken. Pas in 1962, tijdens de culturele dooi onder partijleider Chroesjtsjov, bracht hij zijn land voor het eerst weer een kortstondig bezoek om er een paar concerten te geven.

En dan Sjostakovitsj en Prokofjev. Hoe hebben zij niet geleden onder het regime van Stalin. Iemand als Poesjkin werd vanwege zijn dissidente liberale opvattingen weliswaar door de tsaar verbannen naar de Krim, maar als je onder Stalin in ongenade viel, kon je de kogel krijgen of voor lange tijd in de Goelag worden opgesloten. Je kon in de Sovjet-Unie maar het beste niet opvallen.

Dat Sjostakovitsj en Prokofjev bleven componeren, was een manier om aan die angst te ontsnappen en toch hun creativiteit te uiten. Prokofjev was na de revolutie van 1917 naar Amerika gevlucht. Maar toen hij daar niet genoeg emplooi vond, remigreerde hij naar het oude Europa, waar hij achtereenvolgens in Frankrijk en Duitsland woonde. Maar ook daar kon hij niet aarden, want hij miste de klanken en geuren van zijn geboorteland.

Toen het bolsjewistische regime een beroep op Prokofjev deed om naar Rusland terug te keren en hem daarbij allerlei privileges toezegde, kon hij de verleiding niet weerstaan. Naïef als hij was, kon hij zich echter niet voorstellen hoe verschrikkelijk zijn nieuwe leven eruit zou

zien. Maar toen de ene na de andere compositie van zijn hand door de bonzen van de Componistenbond werd afgekeurd, raakte hij al gauw ontgoocheld. De grote lof, die hij voor sommige composities kreeg, soms zelfs in de vorm van een lucratieve Stalinprijs, deed daar niets aan af. Toen ook nog zijn Amerikaanse ex-vrouw Lina, de moeder van zijn twee zoons, in Moskou werd gearresteerd en tot acht jaar Goelag veroordeeld, was voor hem de nachtmerrie compleet.

Ook Sjostakovitsj moet af en toe doodsbang zijn geweest om gearresteerd te worden. Maar anders dan Prokofjev beheerste hij de kunst van het laveren en speelde hij het spelletje mee. Je kunt hem dat kwalijk nemen, maar ook begrip voor hem hebben. Want ook hij had zijn land en zijn taal nodig om zijn composities te kunnen maken.

Als verwenne westerling, wonend in een van de beste landen ter wereld, kun je je zoiets niet voorstellen. Pas las je naar zijn muziek luistert, besef je wat hij moet hebben doorgemaakt. De terreur die de hele Russische geschiedenis doordrenkt, spat uit zijn noten, terwijl er ook intermezzi zijn van grote schoonheid en tederheid. Precies dat is wat Rusland is. (Michel Krielaars)

Concerten

VR 17 JAN	DE SNEEUWSTORM	BLZ 10
DO 13 FEB	DE KLANK VAN DE HEILSTAAT	BLZ 14
RIJ 28 FEB	'SALON! COMPONISTEN ONDER ELKAAR'	BLZ 16

Overige concerten

WO 28 MEI	LOUIS COUPERUS	BLZ 29
WO 1 OKT	PEOPLE UNITED WILL NEVER BE DEFEATED	BLZ 32
WO 22 OKT	'131'	BLZ 35
DO 27 NOV	UIT EINSTEINS VIOOLKIST	BLZ 40

Leidse Salon

LID WORDEN

Voor 40 euro per jaar wordt u lid van de Leidse Salon. Als lid ontvangt u 40% korting gedurende dat jaar op de entreprijs. Als lid ontvangt u gedurende dat jaar 40% korting op de entreprijs en betaalt slechts 13,50 voor uw kaartje.

Bovendien ontvangt u als welkomstgeschenk gratis het boek *Klankenliefde, verhalen over liefde en muziek*. Zolang de voorraad strekt, kunt u het boek tijdens de concerten meenemen bij de balie.

ALGEMENE INFORMATIE

De Leidse Salon

Hooglandse Kerkgracht 17A
2312 HS Leiden

071 516 48 45

info@leidsesalon.nl

www.leidsesalon.nl

Klank & Taal is het programmaboek van de Leidse Salon.

De Leidse Salon is een initiatief van Stichting Utopa.

Kaarten voor de concerten zijn te bestellen via

onze website: **www.leidsesalon.nl**.

Kaarten kunnen online betaald worden of met pin aan de kassa.

Parkeren

Er is geen eigen parkeergelegenheid bij het gebouw; de dichtstbijzijnde parkeermogelijkheden zijn de parkeergarages Haarlemmerstraat (ca. 300 meter) of Garenmarkt (ca. 700 meter).

Let op: de regels voor het straatparkeren gewijzigd in Leiden.

Alle parkeerplekken op straat zijn voor vergunninghouders, met uitzondering van een aantal locaties waar bezoekers maximaal 2 uur kunnen parkeren.

COLOFON

Redactie

Johan Luijmes

E info@leidsesalon.nl

W www.leidsesalon.nl

Vormgever & Uitgever

Stichting Utopa

Hooglandse Kerkgracht 17A

2312 HS Leiden

Fotografie

De redactie heeft geprobeerd van alle afbeeldingen te achterhalen wie de rechthebbende is. Voor zover bekend zijn de rechthebbenden bij de foto's vermeld. Wie kan aantonen recht te hebben op een of meer afbeeldingen in dit nummer zonder door de redactie te zijn benaderd, wordt verzocht zich binnen twee weken na het verschijnen van dit nummer bij de redactie te melden. Winand Fotografie pagina 72, Michel Campfens pagina 41, binnezijde omslag voor en achter en achterzijde.

WWW.LEIDSEALON.NL

KOM LUISTEREN

DE LEIDSE
SALON

INTIEME KAMERMUZIEK
IN HET WEESHUIS
AAN DE HOOGLANDSE
KERKGRACHT

WWW.LEIDSESALON.NL